

Комунальний вищий навчальний заклад
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
21050 м.Вінниця, вул.Грушевського,13, тел./факс 67-08-85,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

**Відділ методики викладання української мови
та літератури, мов національних меншин і зарубіжної
літератури**
тел. 67-08-93

Коваленко Л.В.,

завідувач відділу методики викладання української мови та
літератури, мов національних меншин і зарубіжної літератури

**Методичні рекомендації щодо викладання
української літератури у 2017/2018 навчальному році**
(На основі додатку до листа Міністерства освіти і науки України від
09.08.2017 р. № 1/9-436)

У 2017-2018 навчальному році **вивчення української літератури в 5-9 класах** здійснюватиметься за навчальною програмою: Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 №804 (<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>);

у 10-11 класах – за навчальними програмами, затвердженими наказом Міністерства від 28.10.2010 № 1021, крім академічного рівня та рівня стандарту, затверджені наказом МОН від 14.07.2016 № 826. Програми розміщені на офіційному сайті МОН України за посиланням: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>.

Звертаємо увагу, що в 2017 році програму з української літератури для 5-9 класів модернізовано згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженим в 2011 році, та з метою наскрізного впровадження механізму реалізації завдань компетентнісного підходу в навчанні української літератури в контексті положень «Нової української школи».

У зв'язку з цим розроблено новий формат пояснювальної записки до програми, де визначено роль української літератури у формуванні ключових компетентностей, з'ясовано особливості запровадження наскрізних ліній

«Екологічна безпека та сталий розвиток» (НЛ–1), «Громадянська відповідальність» (НЛ–2), «Здоров'я і безпека» (НЛ–3), «Підприємливість та фінансова грамотність» (НЛ–4), які відображають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються в процесі навчання й виховання; спрогнозовано портрет випускника основної школи.

Унесено зміни до структури програми, де рубрика **«Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності»** містить перелік умінь, навичок, ціннісних ставлень, які передбачено сформулювати в результаті вивчення теми, і коло необхідних для цього знань.

Зміст навчального матеріалу передбачає текстове вивчення творів, що виділені **напівжирним шрифтом**, інші ж лише називаються для допомоги вчителю під час вивчення певної теми. Крім того, для осучаснення змістового компоненту, актуалізації компетентнісного підходу, надання вчителю методичної допомоги під час вивчення програмових тем запропоновано **рекомендаційні рубрики «Мистецький контекст» (МК), «Сучасна українська дитяча й підліткова література» (СЛ).**

У рубриці **«Мистецький контекст» (МК)** подано зразки різних видів мистецтв (образотворче, музичне, скульптура тощо), з якими вчитель-словесник, на власний розсуд, **може ознайомити** учнів.

У рубриці **«Сучасна українська дитяча й підліткова література» (СЛ)** запропоновано сучасні твори, які ідейно та тематично пов'язані із запропонованими для текстурального вивчення. Учитель **може використати** їх задля зацікавлення учнів сучасним літературним процесом, проведення паралелей між класичним і сучасним творами (за рахунок резервних годин; на уроках позакласного читання; літератури рідного краю тощо).

Вивчення української літератури також відбувається із залученням **міжпредметних зв'язків** – **МЗ** (українська мова, історія, зарубіжна література, іноземні мови, образотворче мистецтво, музика, природознавство, географія, естетика, етика тощо).

Крім того, здійснено частковий перерозподіл кількості годин на вивчення творів (зі збереженням структурних тематичних блоків чинної програми):

лас	Назва теми	Д одано годин	В илу- чено г один	Реко мен- дова но годи н
	Народні казки		2	4
	Із народної мудрості. Загадки. Прислів'я та приказки		2	2
	Василь Симоненко	1		3
	Леонід Глібов	1		2

	Зірка Мензатюк. «Таємниця козацької шаблі»	1		4
	Євген Гуцало	1		2
	Ярослав Стельмах	1		3
	Леся Воронина	1		4
	Михайло Стельмах		1	5
	Богдан Лепкий	1		2
	Любов Пономаренко	1		2
	Олег Ольжич. Олена Теліга		2	2
	Іван Карпенко-Карий		1	4
	Юрій Винничук. «Місце для дракона»	1		4
	Українська література доби Ренесансу і доби Бароко. Григорій Сковорода	1		4
	Григорій Квітка-Основ'яненко	1		3
	Література українського романтизму		1	1
	Тарас Шевченко. «Доля», «Росли укупочці, зросли...».	1		2
	Марко Вовчок	1		3

У змісті програми запропоновано альтернативу під час вивчення тем, внесено корективи, що дозволило осучаснити корпус програмових текстів новими авторами:

лас	Назва теми	Дода но	Вилуче но	Зміни
	Легенди			Подано 5 на вибір учителя
	Народні казки	«Яйце-райце»		Казки однієї тематичної групи подано на вибір: «Про правду і кривду» <u>або</u> «Мудра дівчина»; «Ох» <u>або</u> «Летючий корабель»
	Літописні оповіді			Три твори на вибір учителя
	Із народної мудрості			Вилучено вивчення напам'ять загадок, прислів'їв, приказок

	Олександр Олесь			Твори із книги «Княжа Україна» подано на вибір
	Тарас Шевченко			Ознайомлення з дитячими роками Т.Шевченка на основі творів на вибір: <i>Степан Васильченко.</i> «В бур'янах» <u>або</u> <i>Оксана Іваненко.</i> «Тарасові шляхи»(оглядово)
	П.Тичина, М. Рильський			Поняття «ліричний герой» логічно перенесено в уроки вивчення творчості П.Тичини
	Тарас Шевченко			Уточнено назву «Думка» («Тече вода в синє море»)
	Леонід Глібов			Вилучено вивчення байки «Щука» напам'ять.
	Павло Глазовий	«Кухлик»		«Найважливіша роль», «Заморські гості», «Кухлик», «Похвала» 2-3 – на розсуд учителя
	Із пісеньних скарбів			2 пісні – на розсуд учителя.
	Марина Павленко			Запропоновано альтернативу для текстуального вивчення: <i>Марина Павленко.</i> «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських» <u>або</u> <i>СтепанПроцюк.</i> «Аргонавти»
	Олег Ольжич. Олена Теліга		О.Теліга а «Пломінний день»	Запропоновано вивчення поезій на вибір: <i>Олег Ольжич, Олена Теліга – по 1 твору</i>

				Вилучено вивчення поезії напам'ять
	Пісенна творчість українських поетів		«Вчителька»	А. Малишко «Пісня про рушник», «Стежина» або В. Івасюк «Червона рута», «Балада про мальви», «Я піду в далекі гори», «Водограй»
	Усна народна творчість			Українські історичні пісні 1-2 з кожної тематичної групи – на вибір учителя
	Тарас Шевченко			Замість вивчення поезії «Мені однаково» запропоновано 1 поезію для вивчення напам'ять – на вибір
	Родинно-побутові пісні	Жартівли-ва пісня «Ой під вишнею, під черешнею»		Родинно-побутові пісні «Місяць на небі, зіроньки сяють», «Цвіте терен, цвіте терен», «Сонце низенько» (2 на вибір) + жартівлива
	Українська середньовічна література XI–XV ст.			Розвиток писемності після хрещення Русі-України (988 р.). Найдавніші рукописні книги Русі-України (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава) (оглядово).
	Пам'ятки оригінальної літератури княжої Русі-України			Літописи як історико-художні твори. «Повість минулих літ». «Поученіє Володимира Мономаха», Києво-Печерський патерик (оглядово).
	Українська література доби Ренесансу і			Видатні діячі української культури (оглядово)

	добі Бароко			
	Література українського романтизму			Література українського романтизму(оглядово)
	Література українського романтизму			Вилучено байкарську творчість поетів-романтиків; для текстуального вивчення: Петро Гулак-Артемовський. балада «Рибалка»; Євген Гребінка. Вірш «Човен».
	Михайло Старицький			Вилучено
	Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»			Вилучено

Також оновлено список додаткової літератури для читання.

Унормовано (відповідно до специфіки тем та вікових особливостей учнів) перелік понять із теорії літератури: 5 клас: повість-казка (повторення), загадки, прислів'я та приказки (повторення), оповідання, ліричний герой, строфа. 6 клас: рефрен, акровірш (повторення), байка (повторення), гумор, знято поняття віршові розміри, ямб, хорей. 7 клас: знято поняття «пафос». 8 клас – верлібр. 9 клас: притча (повторення, поглиблення), літопис (повторення), молитва.

Запропонована кількість часу на вивчення кожного розділу, теми є **орієнтовною**, учитель **може її змінювати** (у межах 70 годин). **Резервний час** можна використовувати для збільшення кількості годин на вивчення окремого твору, для уроків розвитку мовлення, контрольного оцінювання, перевірки вивчення творів напам'ять, різних видів творчих та інших робіт (екскурсій, диспутів, семінарів тощо).

З метою рівномірного розподілу навантаження учнів протягом навчального року подаємо **рекомендовану кількість видів контролю з української літератури (за класами)**. Поданий у таблиці розподіл годин є **мінімальним і обов'язковим** для проведення в кожному семестрі. Учитель-словесник на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовки учнів, особливостей класу тощо.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

Класи	5	6	7	8	9
--------------	----------	----------	----------	----------	----------

Семест ри		I		I		I		I		I
Контрольні роботи у формі: контроль класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)										
Уроки розвитку мовлення*	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)
Уроки позакласного читання										
Перевірка зошитів										

У 8-9 класах з поглибленим вивченням української літератури пропорційно збільшується кількість контрольних робіт та уроків розвитку мовлення (на розсуд учителя-словесника визначається кількість і види контрольних робіт).

10-11 класи

Класи	10	11		10	11
Семестри	I	I	I	I	I
	Рівень стандарту, академічний			Профільний рівень	
Контрольні роботи у формі: контрольного класного твору*; виконання		3	3	4	4
		1	1	1	1

інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)			2	2		3			3
Уроки розвитку мовлення**	y+п)	y+п)	y+п)	y+п)		y+п)	y+п)	y+п)	y+п)
Уроки позакласного читання			1	1		2			2
Перевірка зошитів			5	5		4			5

*Контрольні класні твори пропонуємо давати у формі есе, міні-творів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо. Це розвиватиме самостійне творче мислення учнів і дасть їм можливість виконати роботу протягом одного уроку.

**У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – письмового. Умовне позначення в таблиці – (y + п).

Рекомендуємо оцінку за письмовий вид роботи виставляти всім учням, за усний – кількості учнів, які відповідали протягом уроку.

Оцінку за ведення зошита з української літератури виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної. Під час оцінювання зошита з української літератури слід урахувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог орфографічного режиму). **У разі відсутності учня на уроці протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).**

Оцінка за контрольний твір з української літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи. Надпис у журнальній колонці «**Твір**» не робиться.

Оцінку за читання напам'ять поетичних або прозових творів з української літератури виставляють у колонку без дати з надписом «**Напам'ять**».

Під час підготовки вчителів до уроків радимо використовувати періодичні фахові видання: журнали «Дивослово», «Українська мова і література в школі», «Українська мова і література в школах України», «Українська література в загальноосвітній школі», газету «Українська мова та література».

Надаємо орієнтовне календарно-тематичне планування уроків української мови та літератури

Календарно-тематичне планування уроків української мови та літератури розроблено та опубліковано групою вчителів української мови та літератури

На допомогу методисту, № 3, 2017

До нового 2017/2018 н.р.

літератури на сайті «Шкільне життя»; адреса сайту:
<https://www.schoollife.org.ua/769-2017/>.

**Календарно-тематичне планування
Українська література
5 клас**

Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

Автори: Р. В. Мовчан, доктор філологічних наук (керівник групи); К.В. Таранік-Ткачук, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; М. П. Бондар

Усього – 70 год.

На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення творів – 52 год.

Повторення та узагальнення – 2 год.

Література рідного краю – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Розвиток мовлення – 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)

Виразне читання – 2 год.

Резервний час – 6 год.

**Обов'язкова кількість видів контролю
5–9 класи**

<i>Класи</i>	5	
<i>Семестри</i>	I	II
Контрольні роботи у формі:	3	3
• контрольного класного твору; *виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1 2	1 2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 у+п	2 у+ п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Література рідного краю (ЛРК)	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Тема уроку	Да та	П рим
--	-------------------	------------------	------------------

Вступ			
.	Види мистецтва. Слово в житті людини. Художня література як мистецтво слова.		
Світ фантазії та мудрості			
.	Міфи і легенди давніх українців Легенди «Про зоряний Віз», «Чому пес живе коло людини?» ТЛ: фольклор, легенда, переказ		
.	Міфи «Берегиня», «Дажбог». ТЛ: міф		
.	Міфи «Неопалима купина», «Як виникли Карпати».		
.	Народний переказ «Прийом у запорожці». ТЛ: переказ		
.	Тематика народних казок. Їхні різновиди (про звірів, побутові, фантастичні). Побудова казки (зачин, кінцівка). Народне уявлення про добро і зло в казці. Казка «Яйце-райце» ТЛ: народна казка, тема, гіпербола		
.	Народна казка «Про правду і кривду» .		
.	Народна казка «Ох» .		
.	Народна казка «Летючий корабель» .		
0.	РМ. № 1 (у) Складання власної казки.		
1.	Контрольна робота № 1. «Вступ. Міфи й легенди українців. Народні казки» (тести і завдання).		
2.	ЛРК № 1. Херсонщина в українських народних переказах та легендах		
3.	Літературні казки Відмінність літературної казки від народної. Дитинство Івана Франка . ТЛ: літературна казка		
4.	Іван Франко-казкар. Зміст казки «Фарбований Лис». ТЛ: мова а втора, мова персонажів, прозова мова		
5.	І . Франко «Фарбований Лис». Образ Лиса, риси його характеру.		
6.	Василь Королів-Старий. Життєвий і творчий шлях письменника. «Хуха-Моховинка»		

7.	Василь Королів-Старий. «Хуха-Моховинка». Гуманістичні ідеї казки. ТЛ: портрет		
8.	ПЧ. № 1. Василь Королів-Старий. «Потерчата».		
9.	Василь Симоненко. Короткі відомості про митця. «Цар Плаксій та Лоскотон».		
0.	Василь Симоненко. «Цар Плаксій та Лоскотон».		
1.	Василь Симоненко. «Цар Плаксій та Лоскотон».		
2.	Галина Малик. Біографічні відомості про письменницю та її повість-казка «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії». ТЛ: повість-казка		
3.	Морально-етичні проблеми в казці Галини Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії».		
4.	Елементи незвичайного в повісті Галини Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії». Символіка твору.		
5.	Своєрідність композиції твору Галини Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії».		
6.	Із народної мудрості Загадки. Загадка як вид усної народної творчості. Зміст і форма загадок. Прислів'я та приказки. ТЛ: загадка, прислів'я, приказка, метафора		
7.	РМ. № 2 (п) Контрольний твір «Краса і мудрість цього жанру усної народної творчості»		
8.	Леонід Глібов. «Химерний, маленький...», «Що за птиця?», «Хто вона?» ТЛ: акровірш		
9.	Леонід Глібов. «Хто розмовляє?», «Хто сестра і брат?»		
0.	Контрольна робота № 2. «Літературні казки. Із народної мудрості» (тести і завдання).		
1.	ЛРК № 2. Дніпрова Чайка. П'єса «Коза-Дереза»		
Історичне минуле нашого народу			
2.	«Повість минулих літ» — найдавніший літопис нашого народу. Літописні оповіді «Три брати — Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь», «Святослав укладає мир з греками і повертається до		

	Києва. Смерть Святослава». ТЛ: літопис		
3.	Значення літописання для нащадків. Любов руських (українських) князів до своєї землі, їхня сила духу, воля, благородство, сміливість, вірність. Літописна оповідь «Володимир вибирає віру».		
4.	Літописна оповідь. «Розгром Ярославом печенігів. Початок великого будівництва в Києві. Похвала книгам». Образи руських князів		
5.	Олександр Олесь. «Україна в старовину»		
6.	Олександр Олесь. «Ярослав Мудрий».		
7.	Олександр Олесь. Драматичний твір на тему народної казки. «Микита Кожум'яка». ТЛ: драматичний твір і його будова		
8.	Олександр Олесь. «Микита Кожум'яка».		
9.	Зірка Мензатюк «Таємниця козацької шаблі». Пригодницька повість сучасної письменниці. ТЛ: епічний твір		
0.	Зірка Мензатюк «Таємниця козацької шаблі».		
1.	Зірка Мензатюк «Таємниця козацької шаблі».		
2.	ПЧ. № 2. Оксана Сенатович. «Малий Віз»		
3.	Контрольна робота № 3. «Історичне минуле нашого народу» (тести і завдання).		
4.	ЛРК № 3. Роман Бондарчук. Оповідання «Радість»		
Рідна Україна. Світ природи			
5.	Степан Васильченко «В бур'янах». Тарас Шевченко. Розповідь про поета, його дитинство.		
6.	Тарас Шевченко. Краса довколишнього світу, природи <u>«За сонцем хмаронька пливе...»</u> ТЛ: персоніфікація, ліричний твір		
7.	Краса природи у творах Т. Шевченка. <u>«Садок вишневий коло хати»</u> Виразне читання № 1		
8.	РМ. № 3. (у) Художній етюд про природу		
	Павло Тичина. Життя та творчість. «Не бував		

9.	ти у наших краях!» ТЛ: ліричний герой		
0.	Павло Тичина. <u>«Гаї шумлять...»</u> , «Блакить мою душу обвіяла...»		
1.	Євген Гуцало. Оповідання «Лось». ТЛ: оповідання		
2.	Євген Гуцало. Оповідання «Лось».		
3.	РМ. № 4 (п) Контрольний твір на тему «Співчуття і милосердя – шлях до перемоги добра».		
4.	ПЧ. № 3. Євген Гуцало. «Сім'я дикої качки».		
5.	Максим Рильський. Основні відомості про поета. Уміння митця бачити красу рідної природи та створювати красу засобами поетичної мови. <u>«Дош»</u> («Благодатний, довгожданий...»)		
6.	Максим Рильський. «Осінь-маляр із палітрою пишною...» Виразне читання № 2		
7.	Григор Тютюнник. Життя та творчість. «Дивак».		
8.	«Дивак». Образ Олеся, його гідна поведінка як позиція особистості.		
9.	Микола Вінграновський. Коротко про митця. «Сіроманець».		
0.	Гуманізм повісті Миколи Вінграновського «Сіроманець».		
1.	Драматична історія про хлопчика й вовка як приклад гармонії людини й природи (Микола Вінграновський «Сіроманець»).		
2.	Драматична історія про хлопчика й вовка як приклад гармонії людини й природи (Микола Вінграновський «Сіроманець»).		
3.	Контрольна робота № 4. «Рідна Україна. Світ природи» (тести і завдання).		
4.	ЛРК № 4. Василь Гайдамака. Поезії про рідний край		
5.	ПЧ. № 4. Сучасний український дитячий детектив, фентезі (презентації)		
6.	Урок-підсумок. Повторення та узагальнення вивченого за другий семестр.		
7.	Урок-підсумок. Повторення та узагальнення вивченого за другий семестр.		

На допомогу методисту, № 3, 2017

До нового 2017/2018 н.р.

**Календарно-тематичне планування
Українська література
6 клас**

Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

Автори: Р. В. Мовчан, доктор філологічних наук (керівник групи); К.В. Таранік-Ткачук, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України;

М. П. Бондар

Усього – 70 год.

На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення творів – 51 год.

Повторення та узагальнення – 2 год.

Література рідного краю – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Розвиток мовлення – 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)

Виразне читання – 2 год.

Резервний час – 7 год.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

<i>Класи</i>	6	
<i>Семестри</i>	I	II
Контрольні роботи у формі:	3	3
• контрольного класного твору;		
*виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1
	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 у+п	2 у+ п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Література рідного краю (ЛРК)	2	2
Перевірка зошитів	4	5

/п	Тема уроку	Дата	Прим.
	Вступ. Книжка в житті людини. Сучасний читач і його роль у новому «житті» твору.		
Загадково прекрасна і славна давнина України			
	Календарно-обрядові пісні. Роль і місце пісні в житті українців. Головні календарні обряди. Народна обрядова пісня, її різновиди. ТЛ: народна пісня		
	Пісні літнього циклу. Купальські пісні. Пісні Осіннього циклу. Жнивварські пісні.		
	Піст зимового циклу.		
	Пісні весняного циклу. Веснянки. (Напам'ять – на вибір). ТЛ: повтори (рефрен), анафора.		
	Народні колискові пісні. «Ой ти, коте, коточок», «Ой ну, люлі, дитя, спать». Колискова пісня в житті дитини. Провідні мотиви колискових, їх лексичні особливості. ТЛ: народна пісня, колискова, повтори (рефрен), анафора.		
	ПЧ №1. Загадково прекрасна Україна. «Шандровський соляний колодязь»		
	РМ №1.Контрольний письмовий твір-розповідь «Пісня – душа народу».		
	ЛРК № 1. Микола Чернявський. «Степ», «Степовий ранок»		
0	Пісні літературного походження. «Ще не вмерла Україна» П. Чубинського, М. Вербицького – національний гімн нашої держави. «Як тебе не любити, Києве мій» Д. Луценка — популярна пісня про столицю України ТЛ: пісня-гімн.		
1	«Ой, у лузі червона калина похилилася» С.Чарнецького і Г.Труха		
2	ЛРК № 2. Анатолій Кичинський. Збірка «Пролітаючи над листопадом» ТЛ: художні засоби		
3	Микола Вороний. Літописна легенда «Євшан-зілля» . ТЛ: ліричний герой, ліро-епічний твір, поема.		
4	М.Вороний. «Євшан-зілля». Характеристика образів		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

5	Тарас Шевченко. «Думка» («Тече вода в синє море...»)		
6	Тарас Шевченко. «Іван Підкова».		
7	В.Руткіський. Творчість відомого українського письменника «Джури козака Швайка» («На козацьких островах»).		
8	В.Руткіський. «Джури козака Швайка»- твір про волелюбних, сміливих героїв.		
9	В.Руткіський. «Джури козака Швайка»		
0	В.Руткіський. «Джури козака Швайка»		
1	Контрольна робота № 1. «Загадково прекрасна і Славна давнина України» (тести і завдання)		
Я і світ			
2	Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Дитинство поетеси, роль родини у її вихованні. «Як дитиною, бувало...»		
3	Урок виразного читання № 1		
4	«Мрії». Образ мужньої, сильної духом дівчинки, її життєрадісний погляд на світ, вільнолюбство, впевненість, розвинена уява.		
5	Леся Українка. «Тиша морська».		
6	РМ № 2. (у) Твір-роздум про роль краси в житті людей		
7	Володимир Винниченко. Цікава історія з життя письменника. «Федько-халамидник».		
8	Володимир Винниченко.«Федько-халамидник». Художня розповідь про дивовижного хлопчика Федька, його життя і пригоди, стосунки з однолітками. ТЛ: головний герой, другорядні герої.		
9	Щедрий на добро внутрішній світ героя. Федько як особистість.		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

0	«Федько-халамидник»		
1	Контрольна робота № 2. «Творчість Лесі Українки Володимира Винниченка» (тести і завдання)		
2	Станіслав Чернілевський. «Теплота родинного інтиму...», «Забула внучка в баби черевички...»		
3	Ірина Жиленко. «Жар-Птиця», «Підкова»		
4	Ірина Жиленко. «Гном у буфеті»		
5	Ігор Калинець. «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим». (Напам'ять – на вибір)		
6	Емма Андіївська. Сучасна українська письменниця і художниця. Її казки-притчі. ТЛ: притча.		
7	«Казка про яян». Добро і любов до світу. Порушення питань моралі, дружби, сили слова.		
8	«Говорюща риба». Прихований повчальний зміст		
9	ЛРК № 3. Юрій Голобородько. «Стара оселя»		
Пригоди і романтика			
0	Всеволод Нестайко – відомий у світі український дитячий письменник. «Тореадори з Васюківки» ТЛ: повість		
1	«Тореадори з Васюківки». Пригодницький Захоплюючий сюжет, мрія і дійсність, смішне, комічне. ТЛ: пригодницький твір		
2	«Тореадори з Васюківки». Романтичне в його пригодницькій повісті для дітей		
3	«Тореадори з Васюківки».		
4	«Тореадори з Васюківки».		
5	ПЧ № 2. Твори сучасних українських письменників Про пригоди дітей.		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

6	Ярослав Стельмах. «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера». Таємничі, веселі й незвичайні події в повісті, передані образним словом.		
7	«Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера». Допитливість, винахідливість, кмітливість хлопчиків – головних героїв.		
8	«Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера». Роздуми про фантазію в житті сучасної людини.		
9	РМ № 3 (п) Лист до улюбленого героя		
0	Леся Воронина - сучасна письменниця, авторка багатьох книг для дітей. «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9»		
1	«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9». Фантастична, романтична, багатоепізодна, Повість про виховання гідності та мужності. ТЛ: сюжет, його композиція		
2	«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9».		
3	РМ № 4. (у) Характеристика персонажів за твором «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9».		
4	Контрольна робота № 3. «Я і світ . Пригоди і романтика» (тести і завдання).		
Гумористичні твори			
5	Гумористичне і сатиричне зображення. Жанрова різноманітність гумористичних творів (анекдоти, байки, усмішки, гуморески, співомовки та ін.). Велика роль гумору в житті українців. Леонід Глібов. Визначний український байкар, поет. Побудова байки. ТЛ: гумор, сатира, байка, алегорія, мораль.		
6	«Щука». Викривальна і повчальна спрямованість Байок письменника.		
7	Повчальний зміст байок «Муха і Бджола», «Жаба і Віл»		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

8	Степан Руданський. Коротко про письменника. Співомовки С.Руданського – унікальне явище у світовій культурі. «Добре торгувалось» ТЛ: гумореска, співомовка		
9	С.Руданський «Запорожці у короля».		
0	Павло Глазовий. «Еволюція» «Найважча роль»		
1	«Заморські гості», «Похвала». Іронічно-пародійна, викривальна спрямованість гумористичних і сатиричних творів. (Напам'ять – на вибір)		
2	Контрольна робота № 6. «Гумор і сатира» (тести і завдання).		
3	Урок виразного читання № 2.		
4	ПЧ № 3. Катерина Штанко «Дракони, вперед!»		
5	ЛРК № 4. Алла Тютюнник. Екологічна проблема у творчості письменниці		
6	ПЧ № 4. Захист проектів «Моя улюблена книга сучасного українського автора»		
7	Урок-підсумок		

Календарно-тематичне планування

Українська література

7 клас

Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

Автори: Р. В. Мовчан, доктор філологічних наук (керівник групи); К.В. Таранік-Ткачук, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України;

М. П. Бондар

Усього – 70 год.

На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення творів – 53 год.

Повторення та узагальнення – 2 год.

Література рідного краю – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Розвиток мовлення – 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)

Резервний час – 7 год.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

<i>Класи</i>	7	
<i>Семестри</i>	I	II
Контрольні роботи у формі:	3	3
• Контрольного класного твору;		
*виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1
	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 у+п	2 у+ п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Література рідного краю (ЛРК)	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Тема уроку	Дата	
	Художній твір як явище мистецтва, новий ірреальний світ, створений письменником. Його особливість і значення. Функції мистецтва.		
Із пісенних скарбів			
	Соціально-побутові пісні. Висловлення відомих людей про українські народні пісні. Їхнє ідейно-художнє багатство. Жанрове-тематичне розмаїття пісень (козацькі, чумацькі, кріпацькі, солдатські, бурлацькі, заробітчанські тощо).		
	Трагічний і героїчний пафос козацьких і чумацьких пісень. «Ой на горі та жінці жнуть» , «Стоїть явір над водою», «Гомін, гомін по діброві», «Ой у степу криниченька» (розглядається 2 пісні на вибір учителя)		
	Коломийки. Особливість жанру і його життєвість. Побудова, ритм коломийок, Життєствердний, гумористичний пафос. «Дозвілля молоді», «Жартівливі коломийки» ТЛ: коломийки, пафос твору.		
	РМ № 1. (п) Контрольний твір «Роль української народної пісні в житті народу».		
	ПЧ № 1. Сучасні письменники – українським дітям		
	Тематична контрольна робота №1. «Із пісенних скарбів» (тести і завдання)		
Про минулі часи			
	Іван Франко. Короткі відомості про митця і його багатогранну творчість. «Захар Беркут». Зміст та історична основа повісті.		
9	Змалювання героїчної боротьби русичів проти монголо-татарських нападників.		
0	Образ тухольської громади: роль і місце кожного в суспільному житті		
1	Патріотичний мотив твору, його зв'язок із розгортанням сюжету. Характеристика образів Максима, Мирослави.		
2	Проблема вибору людини у вирішальній ситуації. Характеристика образів Захара Беркута,		

	його лідерські якості.		
3	Художні засоби та особливості мови повісті. Роль діалектизмів у творі. ТЛ: історична повість, сюжет.		
4	Тарас Шевченко. Повторення життєпису поета. «Мені тринадцятий минало». Зміна емоційного стану незахищеної дитячої душі у великому і складному світі.		
5	Тарас Шевченко. «Тополя». Романтична ідея незнищенності справжнього кохання, краси, вірності. ТЛ: балада, метаморфози, ідея.		
6	Тарас Шевченко. «Як умру, то поховайте...» - твір, що єднає минуле, теперішнє і майбутнє. Історія його написання. Ідея єднання з рідною землею. Мрія про щасливе майбутнє свого народу, віра в нього.		
7	Андрій Чайковський. Коротко про митця. «За сестрою». Відтворення історичних подій з позицій гуманізму. Напружений динамічний сюжет героїко-романтичної повісті.		
8	Благородство, відповідальність, мужність, вірність, життєлюбство запорозьких козаків. Характеристика козаків-запорожців.		
9	А.Чайковський. «За сестрою». Характеристика Павлуся		
0	А. Чайковський. Використання фольклорних мотивів, засобів (зокрема прийому гіперболізації) у творі. ТЛ: героїко-романтична повість, композиція.		
1	Михайло Стельмах. Автобіографічна повість про дитинство «Гуси-лебеді летять». (фрагменти твору, розділи 1-9 на вибір учителя) ТЛ: автобіографічний твір.		
2	Єдність світу природи і світу дитячої душі (у вчинках, поведінці, роздумах, переживаннях).		
3	Звичаї, традиції українців у творі		
4	<u>Символ образу гусей-лебедів.</u> Інші образи твору		
5	Образ чутливого до краси хлопчика Михайлика, сприйняття ним дорослого світу.		
6	Григор Тютюнник. Цікавий епізод з дитинства письменника. «Климко». Ідейний зміст твору		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

7	«Климко». Воєнне дитинство в творі.		
8	Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Художні особливості твору (мова персонажів, художня деталь). ТЛ: художня деталь.		
9	РМ № 2. (у) Переказування найбільш вражаючих епізодів повісті (з аргументуванням свого вибору). Характеристика образу хлопчика		
0	Тематична контрольна робота №2. «Про минулі часи» (тести і завдання)		
1	ЛРК № 1. Людина і природа у творах Леоніда Куліша. Етюд «Марево», оповідання «Зойк над хвилями»		
2	ЛРК № 2. Георгій Крюков. «Марійка»		
3	ПЧ № 2. В. Рутківський «Потерчата»		
«Ти знаєш, що ти людина...»			
4	Олекса Стороженко. Короткі відомості про автора, його гумористичні твори. «Скарб». Морально-етичні проблеми оповідання.		
5	Скарб – узагальнений образ щастя. Повчальний характер оповідання.		
6	ПЧ. № 3. Ірен Роздобудько «Арсен»		
7	Богдан Лепкий. Коротко про письменника . «Мишка (Казка для дітей: для малих і великих)». Актуальні морально-етичні проблеми. Збереження загальнолюдських цінностей		
8	«Мишка (Казка для дітей: для малих і великих)». Трагічна і комічна ситуації, їхня роль у розкритті головної думки, моралі.		
9	Ліна Костенко. Коротко про письменницю. «Чайка на крижині».		
0	Ліна Костенко «Дощ полив», «Кольорові миші»		
1	Ліна Костенко. «Крила».		
2	РМ № 3. (п) Контрольний твір. «Істинні та фальшиві цінності в житті».		
	Василь Симоненко. «Лебеді Материнства»		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

3			
4	Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти людина»		
5	Василь Симоненко. «Гей, нові Колумби й Магеллани»		
6	Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»		
7	Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»		
8	Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»		
9	Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»		
0	Любов Пономаренко «Гер переможений»		
1	Любов Пономаренко «Гер переможений»		
2	Тематична контрольна робота №3. «Ти знаєш, що ти людина» (єсти і завдання)		
Ми - українці			
3	Олег Ольжич «Захочеш – і будеш», «Господь багатий нас благословив» (1 на вибір учителя)		
4	Олена Теліга. «Сучасникам», «Радість» (1 на вибір учителя)		
5	Олександр Гаврош. «Неймовірні пригоди Івана Сили»		
6	Олександр Гаврош. «Неймовірні пригоди Івана Сили»		
7	Олександр Гаврош. «Неймовірні пригоди Івана Сили»		
8	РМ. № 4. (у) Власне закінчення повісті «Неймовірні пригоди Івана Сили – найсильнішої людини світу» О. Гавриша.		
9	А.Малишко. Відомий український поет і його пісні, що стали народними. «Пісня про рушник».		
0	А.Малишко. «Стежина» («Чому, сказати, й сам не знаю...»). Патріотичні почуття, найвищі духовні цінності в них.		
1	ПЧ № 4. Володимир Івасюк. Пісенна творчість. «Червона рута», «Я піду в далекі гори», «Балада про мальви», «Водограй»		
	Тематична контрольна робота №4. «Ми		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

2	українці» (тести і завдання)		
3	ЛРК № 3. Пісенна творчість Валерія Кулика		
4	ЛРК № 4. Кость Лаврунов. «Світлячок»		
5	Підсумковий урок		

**Календарно-тематичне планування уроків
української літератури у 8 класі
(2 години на тиждень)
на 2017 – 2018 н. р.**

Календарно-тематичне планування складено згідно з рекомендаціями МОН України щодо особливостей викладання української літератури в ЗНЗ у 2017 – 2018 н. р. та відповідно до Програми для ЗНЗ, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 року № 804.

Робоча група, яка здійснила оновлення програми відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України № 52 від 13.01.2017 р та №201 від 10.02.2017 р.: С. Р. Молочко, Н. В. Михайлова, О. М. Ратушняк, В. Р. Півторак, А. В. Білоус

Підручник: Авраменко О.М. Українська література: підручник для 8 класу для загальноосвітніх навчальних закладів/ О.М. Авраменко. – К.: «Грамота», 2016. – 255 с.

Усього – 70 год.

На тиждень – 2 год.

Текстуальне вивчення творів – 51 год.

Повторення та узагальнення – 2 год.

Література рідного краю – 4 год.

Позакласне читання – 4 год.

Розвиток мовлення – 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)

Виразне читання – 2 год.

Резервний час – 7 год.

**Обов'язкова кількість видів контролю
5–9 класи**

<i>Класи</i>	8	
	I	II
Семестри		
Контрольні роботи у формі:	3	3
• контрольного класного твору;		
*виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1
	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 у+п	2 у+п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Література рідного краю (ЛРК)	2	2
Перевірка зошитів		5

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

	4	
--	---	--

	Тема уроку	Дата	Примітки
	І семестр		
	Художня література як одна з форм духовної діяльності людини. Функції художньої літератури. ТЛ: художній образ, художній твір (поглиблено). Образ-персонаж, образ-символ, словесні, зорові, слухові тощо		
	УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ “Зажурилась Україна” – історична пісня про звичайну боротьбу козаків із турецько-татарськими нападниками. ТЛ: історичні пісні		
	“Ой Морозе, Морозенку” – пісня про боротьбу проти національного й соціального гніту		
	Образ гетьмана Богдана Хмельницького в пісні “Чи не той то хміль”		
	Маруся Чурай – легендарна поетеса з Полтави. Особиста трагедія в пісні “Ой не ходи, Грицю”		
	Народнопоетичні образи пісень “Віють вітри, віють буйні”, “Засвіт встали козаченьки”		Напам’ять
	Художні образи й ритмомелодика пісні “Засвіт встали козаченьки” (виразне читання напам’ять)		
	Народні думи – героїчний епос України. Різновиди дум (історико-героїчні, соціально-побутові) та їхні виконавці (кобзарі та лірники). ТЛ: думи		фільм «Поводир», 2014
	Проблема вибору, душевна роздвоєність Марусі Богуславки між любов’ю до рідної землі та становищем дружини турецького вельможі (“Маруся Богуславка”)		мультфільм «Маруся Богуславка», 1966
0	РМ №1 Мій герой (моя героїня) із фольклорної спадщини (усний твір з теми “Усна народна творчість”)		
1	Контрольна робота №1 “Історичні пісні й думи” (відповіді на питання)		
2	СВІТ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ Тарас Шевченко. Історія викупу поета з неволі, перебування в казематі й заслання		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

3	Творчість як єдина втіха на засланні в поезії “Думи мої, думи мої...” (1847)		Напам’ять: 1
4	Роздуми про власну долю в поезії Т. Шевченка “Мені однаково, чи буду...”. Символіка вірша “Ой три шляхи широкії...” ТЛ: Філософська лірика		вірш на вибір
5	ПЧ №1 Марина і Сергій Дяченки «Ритуал»		
6	Контрольна робота №2 РМ №2 Контрольний твір на тему “Патріотичні мотиви в поезіях Т. Шевченка”		
7	ПЧ №2 Галина Пагутяк «Королівство»		
8	Леся Українка. Мужність і сила духу поетеси. Мотиви весни й оптимізму в поезії “Давня весна”		
9	Мотив гармонійного єднання людини з природою в поезії Лесі Українки “Хотіла б я піснею стати...”		Напам’ять
0	Ритмомелодика й настроїв поезії Лесі Українки “Хотіла б я піснею стати...” (виразне читання напам’ять)		
1	Роль митця в суспільстві, ідея вільної творчості в поемі Лесі Українки “Давня казка”		
2	Патріотичний пафос вірша Володимира Сосюри “Любіть Україну!” ТЛ: громадянська лірика		Напам’ять
3	Інтимні й пейзажні мотиви в поезіях Володимира Сосюри “Васильки” й “Осінь”. ТЛ: інтимна, пейзажна лірика, Виразне читання напам’ять		ролик «They love Ukraine»
4	ЛРК №1 Сива давнина в романі Володимира Малика “Черлені щити”		
5	Ідеї людяності й бережливого ставлення до природи у вірші Володимира Підпалого “Бачиш: між трав зелених...”. Глибина художніх образів вірша “Зимовий етюд”		
6	Самобутня постать поета Василя Голобородька в українській літературі. “З дитинства: дощ” (“Я уплетений...”). Наскрізний патріотизм, філософічність, фольклорна основа поезії ТЛ: вільний вірш, верлібр		

7	Оригінальність і простота висловлення глибоких почуттів і важливих думок у віршах Василя Голобородька “Наша мова”, “Теплі слова”		
8	Контрольна робота №3 “Поетичні твори Лесі Українки, В. Сосюри, В. Підпалого, В. Голобородька” (тести)		
9	ЛРК №2 Поезія		
0	Із сучасної української поезії. Глибинний зміст і символіка “Чоловічого танцю” Василя Герасим’юка		
1	Філософські мотиви віршів Івана Малковича “З янголом на плечі” й “З нічних молитов”		
2	У світі художнього слова (літературна вікторина за вивченими в I семестрі творами)		
	<i>II семестр</i>		
3	Естетична й звукова цілісність вірша Анатолія Мойсієнка “Жовтень жовті жолуді...”		Напам’ять: 1 вірш на вибір
4	Ангел як оберіг у вірші Галини Кирпи “Мій ангел такий маленький...” . Гуманізм вірша “Коли до вас темної ночі...”		
5	Художні образи вірша Ігоря Павлюка “Дівчинка” . Ритмомелодика віршів сучасних поетів (виразне читання напам’ять одного з віршів)		
6	НАЦІОНАЛЬНА ДРАМА Іван Карпенко-Карий – український драматург. Перший професійний український театр (театр “корифеїв”). Влада грошей – проблема трагікомедії «Сто тисяч» . ТЛ: драматичний твір (поглиблено), комедія, трагікомедія		
7	Мова дійових осіб трагікомедії Івана Карпенка-Карого “Сто тисяч” як виражальний засіб		
8	Засоби сатиричного змалювання вад героїв трагікомедії Івана Карпенка-Карого “Сто тисяч”		
9	Бездуховність людини, засліпленої прагненням до наживи, у трагікомедії Івана Карпенка-Карого “Сто тисяч”		
0	Контрольна робота №4 РМ №3 Контрольний твір на тему “Чи завжди гроші породжують бездуховність?” (за трагікомедією Івана Карпенка-Карого “Сто тисяч” і сучасним життям)		

	З УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ		
1	Місце, час подій, історична епоха в повісті Михайла Коцюбинського “Дорогою ціною” . Роль прологу у творі.		
2	Проблема волі людини та можливостей її здобуття в повісті Михайла Коцюбинського “Дорогою ціною”		
3	Кохання Остапа й Соломії як центральний мотив повісті Михайла Коцюбинського “Дорогою ціною”		
4	Романтичність, мужність і сила волі української жінки Соломії в повісті Михайла Коцюбинського “Дорогою ціною”. Час і вічність, символічні образи		
5	Особливості композиції повісті Михайла Коцюбинського “Дорогою ціною”		
6	Олександр Довженко – кінорежисер і письменник. “ Ніч перед боєм ” – оповідання про героїзм, самовідданість і патріотичні почуття українців у роки Другої світової війни		
7	Моральний урок діда Платона й діда Савки для солдатів у повісті Олександра Довженка “Ніч перед боєм”. Характеристика образів		
8	ПЧ №3 Олесь Гончар. “Бригантина”		
9	Портрети школярів-підлітків із повісті Ніни Бічуї “Шпага Славка Беркути”		
0	Проблеми дорослішання в повісті Ніни Бічуї “Шпага Славка Беркути”		
1	Роль батьків і вчителів у вихованні дітей у повісті Ніни Бічуї “Шпага Славка Беркути”		
2	Особливості композиції повісті Ніни Бічуї “Шпага Славка Беркути”		
3	Інсценізація уривків повісті Ніни Бічуї “Шпага Славка Беркути” (розвиток навичок виразного читання напам’ять прозового тексту)		
4	Контрольна робота №5 “Творчість М. Коцюбинського, О. Довженка, Н. Бічуї”(відповіді на питання)		
5	Проблема знеосіблення людини в суспільстві, особистості й натовпу в оповіданні Володимира		

	Дрозда “Білий кінь Шептало”		
6	РМ №4 Чи легко зберегти власну індивідуальність у сучасному жорстокому світі? (усний міні-твір за оповіданням Володимира Дрозда “Білий кінь Шептало”)		
7	“Місце для дракона” Юрія Винничука – повість-казка про сучасний світ, у якому й досі живуть “драконячі закони”		
8	Алегоричність образів дракона Грицька, Пустельника та князя в повісті-казці Юрія Винничука “Місце для дракона”		
9	Проблематика твору: роздуми про добро і зло, вірність і зраду в повісті Юрія Винничука “Місце для дракона”		
0	Парадокс: дракон Грицько – поет і християнин		
1	ПЧ №4 Юрій Винничук «Легенди Львова»		
2	УКРАЇНСЬКИЙ ГУМОР Гумористичні ситуації в повісті Валентина Чемериса “Вітька + Галя, або Повість про перше кохання”		
3	Дружба й перше кохання, вірність і перший поцілунок у повісті Валентина Чемериса “Вітька + Галя, або Повість про перше кохання”		
4	Образи Вітька Горобця, Федька Котигорошка й Галі Козачок у повісті Валентина Чемериса “Вітька + Галя, або Повість про перше кохання”		
5	Дитячі проблеми в дорослому житті, передані засобами гумору. Складання гумористичних діалогів		
6	Контрольна робота №6 “Творчість В. Дрозда, Ю. Винничука, В. Чемериса” (тести)		
7	ЛРК №3 Захопливі історії підлітка у творі Анатолія Дімарова “На коні й під конем”		
8	ЛРК №4 Поезія		
9	У світі художнього слова (літературна вікторина за вивченими в II семестрі творами)		
	Бесіда про твори, які вивчалися впродовж року		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

0	й викликали найбільшу зацікавленість		
---	--------------------------------------	--	--

I семестр: КР – 3, ЛРК – 2, ПЧ – 2, РМ – 2, виразне читання – 2, напам'ять – 4.

Рік: КР – 6, ЛРК – 4, ПЧ – 4, РМ – 4, виразне читання – 4, напам'ять – 5.

Календарно-тематичне планування

Українська література

9 клас

Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

Автори: Р. В. Мовчан, доктор філологічних наук (керівник групи); К.В. Таранік-Ткачук, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; М. П. Бондар

Усього — 70 год.

На тиждень — 2 год.

Текстуальне вивчення творів — 56 год.

Повторення й узагальнення — 2 год.

Література рідного краю — 2 год.

Позакласне читання — 4 год.

Розвиток мовлення — 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)

Резервний час — 6 год.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

<i>Класи</i>	9	
<i>Семестри</i>	I	II
Контрольні роботи у формі:	3	3
• контрольного класного твору;		
*виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1
	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 у+п	2 у+п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Література рідного краю (ЛРК)	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Тема уроку	Да та	Пр имітка
	Вступ. Роль і місце літератури в житті нації. Розвиток літератури. Творча індивідуальність митця. МК: Образотворче мистецтво, музичне		

	мистецтво, театральне та кіномистецтво.		
	УСНА НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ. Процес виникнення фольклору. Багатство і розмаїття українського фольклору (повторення і узагальнення вивченого). Види родинно-побутових пісень (про кохання, про сімейне життя, жартівливі). Культ романтизованих почуттів, традиційна символіка.		
	Родинно-побутові пісні. “Місяць на небі, зіроньки сяють”, “Цвіте терен, цвіте терен”, “Сонце низенько, вечір близенько” (2 на вибір), «Ой під вишнею, під черешнею...»		
	Українські народні балади “Ой летіла стріла”, “Ой на горі вогонь горить”. Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої українських балад. Класифікація балад (легендарні, історичні, сімейні, любовні та ін.). ТЛ: балада, народна пісня		
	Українські народні балади “Ой на горі вогонь горить”. Вивчити напам’ять: 1 баладу або пісню (на вибір).		
	Контрольна робота №1 . Письмовий твір.		
	ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА Українська середньовічна література XI—XV ст. Розвиток писемності після хрещення Руси-України (988 р.) Найдавніші рукописні книги Київської Русі (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава).		
	Перекладна література Біблія (фрагменти) Легенди: про Вавилонську вежу, про Мойсея. Десять заповідей. Притча про блудного сина. Біблія — Святе письмо (Старий і Новий Заповіти) і збірки літературних пам’яток (Книга Буття, Книга Псалмів, Пісня пісень).		
	Біблійні книги в давній Україні: Псалтир (молитви), Євангелії (про Ісуса Христа), Апостол (про Його учнів). Українські переклади Біблії (П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, І. Огієнко, І. Хоменко та ін.). Використання біблійних тем, сюжетів, мотивів, образів у світовій та українській літературах. ТЛ: притча (поглиблено).		
	РМ №1. Переказ однієї з легенд або притч		

0	(усно)		
1	Оригінальна література княжої Руси-України. Літописи як історико-художні твори “Повість минулих літ” — історична книга і збірка епічних творів.		
2	Виникнення Києво-Печерського монастиря. «Поученіє Володимира Мономаха», Києво-Печерський патерик (оглядово).		
3	Слово о полку Ігоревім» — давньоруська пам’ятка, перлина українського ліро-епосу. Історична основа твору. Переклади й переспіви його в ХІХ–ХХ ст. Питання авторства. Особливості композиції та стилістичних засобів.		
4	Образи руських князів у творі. Наскрізна ідея патріотизму. Символічно-міфологічні образи та їхнє значення. Фольклорні мотиви. Роль пейзажу в розгортанні сюжету. Поетичність образу Ярославни. ТЛ: літописи, ліро-епіка.		
5	Контрольна робота №2. Тести. Відповідь на запитання		
6	Українська література доби Ренесансу і доби Бароко Роль православних братств, Острозької та Києво-Могилянської академій у розвитку української культури, зокрема книгодрукування. Перші друковані книги в Україні (Буквар — 1574, Апостол — 1574, Біблія — 1581). Іван Вишенський, Іван Величковський, Семен Климівський – видатні діячі української культури (оглядово). ТЛ: Ренесанс, Бароко.		
7	Позакласне читання №1.ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ I. «Зегар цілий і полузегарок»		
8	Історико-мемуарна проза. Загальні відомості про козацькі літописи (Самовидця, Г. Грабянки, С. Величка). “Історія русів” (фрагменти) анонімного автора.		
9	Григорій Сковорода. “Бджола та Шершень”, “Всякому місту — звичай і права”, “Delibertate”, афоризми (наявні у всій творчості) Життя і творчість філософа, просвітителя, поета. Його християнські морально-етичні ідеали. “Сад		

	божественних пісень” (“Всякому місту — звичай і права”, “Delibertate”) Вивчити напам’ять: «Всякому місту – звичай і права».		
0	“Байки харківські”, філософські трактати. Біблійна основа творчості Г. Сковороди та його вчення про самопізнання і “сродний труд”. Повчальний характер і художні особливості притч зб. “Байки харківські”. ТЛ: афоризм.		
1	Контрольна робота №3. Розгорнута відповідь на запитання, тести.		
2	НОВА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА Суспільно-історичні обставини наприкінці XVIII ст.-першої половини XIX ст.. Духовне поневолення нації. Життя народу — предмет художнього зображення. Основні художні напрями (класицизм, романтизм, початкові форми реалізму). Бурлескна стильова течія. Найвидатніші митці: І. Котляревський, Г. Квітка-Основ’яненко, М. Шашкевич, Т. Шевченко, П. Куліш, Л. Глібов, Марко Вовчок, Ю. Федькович).		
3	Іван Котляревський. “Енеїда” (скорочено), “Наталка Полтавка” Творчість І. Котляревського — новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Драматург і театральний діяч. Історія створення “Енеїди”.		
4	Іван Котляревський. “Енеїда” Національний колорит, зображення життя всіх верств суспільства, алюзії на українську історію в ній. Бурлескний гумор, народна українська мова. Утвердження народної моралі (картини пекла, раю) в дусі просвітництва. ТЛ: травестія, пародія, бурлеск, алюзія.		
5	Соціально-побутова драма «Наталка Полтавка» — перший твір нової української драматургії. Колоритні образи твору.		
6	Образ Наталки як уособлення кращих рис української жінки. Сценічне життя твору.		
	Порівняльна характеристика дійових осіб п’єси		

7	(Петра і Миколи, возного і виборного), їхніх життєвих позицій; роль і функція пісень у драмі.		
8	PM2. Творча робота. Твір - характеристика персонажа		
9	Література рідного краю №1		
0	Позакласне читання №2. Марко Вовчок «Маруся»		
1	Контрольна робота №4. Нова українська література. Контрольний твір		
2	Повторення вивченого. Семестрове оцінювання		
3	Григорій КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО. «Маруся» Батько української прози, один із перших у Європі «творців людової повісті» (І. Франко). Гуманізм та християнські ідеали, етнографічне тло творів.		
4	«Маруся» – перша україномовна повість нової української літератури, приклад прози із виразними рисами сентименталізму. Художнє розкриття письменником традиційних народних моральних уявлень.		
5	Утілення морального й естетичного ідеалів в образі головної героїні твору. П. Куліш про Г. Квітку.		
6	Література українського романтизму (оглядово) Ідейно-художні особливості романтизму. Зв'язок із ідеями Просвітництва, з національним рухом. Осередки романтичного руху на Слобожанщині, Чернігівщині й Полтавщині, у Західній Україні («Руська трійця»). Поети-романтики (Л. Боровиковський, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка, М. Костомаров, А. Метлинський, В. Забіла, М. Петренко, О. Афанасьєв-Чужбинський, М. Шашкевич. Значення романтизму для нового етапу розвитку слов'янських літератур.		
7	Петро ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ. Балада «Рибалка» Вічна тема кохання. Засоби романтичного		

	зображення. Фольклорна основа твору.		
8	Євген ГРЕБІНКА. Вірш « Човен » Образ небезпечної морської плавби як уособлення життєвого шляху людини. Пісенна (романсова) лірика поета українською та російською мовами («Ні, мамо, не можна нелюба любити», «Чёрныеочи» та ін.). ТЛ: романтизм, романс.		
9	Микола ГОГОЛЬ. «Тарас Бульба» (переклад М.Садовського і М. Рильського, за ред. І. Малковича) Творчість М. Гоголя, уродженця України, місце його творчості на порубіжжі культур двох народів. Вираження глибини національного духу у творах прозаїка та драматурга, українська історія та фольклор як їх джерело.		
0	Повість «Тарас Бульба». Сюжет твору. Внутрішній епічний розмах твору; піднесено-героїчний образ головного героя		
1	Повість «Тарас Бульба». Колізія морального й національно-культурного вибору в образах синів Тараса Бульби. Вплив творчості М. Гоголя на розвиток українського письменства.		
2	Контрольна робота №5. (Твір) Григорій КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО, поети- романтики, М.Гоголь.		
3	Тарас ШЕВЧЕНКО. Геніальний поет, мислитель, пророк національного відродження в Україні.		
4	Тарас ШЕВЧЕНКО. Рання творчість. Перші поетичні твори баладного та елегійного жанрів («До Основ'яненка» «Причинна», «Думи мої...»).		
5	Тарас ШЕВЧЕНКО. Оглядове вивчення історичної теми у творчості Кобзаря («Іван Підкова», «Тарасова ніч», «Гайдамаки»). . Національна проблематика періоду «Трьох літ».		
6	Тарас ШЕВЧЕНКО. Поема («комедія») «Сон» («У всякого своя доля...») і тогочасна суспільно-політична дійсність. Композиційний прийом «сну», його роль для розширення можливостей поетичного зображення. Протистояння імперського режиму і вільнодумної, національно свідомої особистості. Сатиричний характер поеми.		

	ТЛ: гротеск, контраст, умовність. Вивчити напам'ять: фрагмент (на вибір).		
7	Тарас ШЕВЧЕНКО. «Кавказ» Пристрасний відгук на тогочасну загарбницьку імперську політику. Продовження теми національно-визвольної боротьби.		
8	Тарас ШЕВЧЕНКО. «Кавказ» Узагальнена ідея поеми — неприйняття насильства, поневолення людей, осуд загарбницьких воєн.		
9	Тарас ШЕВЧЕНКО. «І мертвим, і живим, і ненарожденним...» Продовження теми «землячків» у посланні. Викриття конформізму значної частини української еліти. Засудження комплексу меншовартості, національного безпам'ятства та байдужості до рідної мови.		
0	Тарас ШЕВЧЕНКО. «І мертвим, і живим, і ненарожденним...» Критичний перегляд національної історії задля перспективи її кращого майбутнього. Настроєві інтонації твору (суперечка, пересторога, погроза, заклик тощо). Вивчити напам'ять: фрагмент (на вибір).		
1	Контрольна робота №6. Тести. Відповідь на запитання.		
2	Тарас ШЕВЧЕНКО. «Катерина». Проблема материнства«Вічна» тема матері й сина.		
3	Тарас ШЕВЧЕНКО. «Наймичка» Розкриття трагічної долі жінки – матері. Еволюція жіночого образу у творах Т. Шевченка. Різні типи втілення теми жіночої долі		
4	Тарас ШЕВЧЕНКО.«У наших раї на землі...». Наскрізний ліризм творів Т. Шевченка про жіночу долю.		
5	РМ №3. Власне закінчення творів «Катерина», «Наймичка» (письмово)		
6	Лірика Т. Шевченка періоду арешту й заслання і після повернення з нього. «Доля» Вивчити напам'ять: вірш «Доля».		
7	Тарас ШЕВЧЕНКО «Росли укупочці, зросли...». Риси автобіографізму в образі ліричного героя. Ностальгія за ідилією родинного життя, висока філософія життя людини на землі.		

8	Біблія в житті Т. Шевченка Світле пророцтво поета («Ісаїя. Глава 35»). Художня інтерпретація творів із Книги псалмів, риси її національної своєрідності у Т. Шевченка. Глибока смута пророка занепадом моральності, неправедними діями «сильних світу», пригнічення люду новими, внутрішніми «ворогами». Біблійні реалії в текстах творів. ТЛ: псалом. <i>або</i> «Злоначинающих спина...»		
9	Позакласне читання №3. Тарас Шевченко «Щоденник»		
0	Підсумковий урок: Світова велич українського поета Визначні діячі світової культури про Шевченка. Його вплив на літератури інших народів. Шевченко та історико-культурний поступ України. Ушанування пам'яті поета в Україні й за кордоном.		
1	Контрольна робота №7. Письмовий твір на одну з тем: «Невмирущість слова Кобзаря», «Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь»		
2	П.Куліш – відомий письменник, літературний критик, перекладач, автор підручників та правопису. «Українець у Європі, європеець в Україні». Романтична основа світогляду. Ентузіазм і жертвовність П. Куліша культурного збагачення нації.		
3	П.Куліш «Чорна рада» – перший україномовний історичний роман-хроніка. Походження його назви. Історична основа й авторська уява, романтичність стилю. Динамічний інтригуючий сюжет.		
4	П.Куліш «Чорна рада» Хутір – символ українського способу життя. Черевань – уособлення щасливого хутірського життя. Леся і Петро Шраменко – уособлення сімейної ідилії як символу незнищенності українців, України.		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

5	РМ №4. Переказування найбільш вражаючих епізодів повісті (з аргументуванням свого вибору). Характеристика образу К.Тура(усно)		
6	Марко Вовчок. Життя і творча діяльність. Марко Вовчок як перекладач (Ж. Верна, Г. К. Андерсена, А. Е. Брема). «Народні оповідання»;		
7	Продовження теми народного життя в повісті «Інститутка». Антилюдяна суть кріпосництва та солдатчини. Образи персонажів — людей із народу та панночки. Авторська позиція у творі.		
8	Контрольна робота №8. Тести. Відповіді на запитання		
9	Література рідного краю №2		
0	Позакласне читання №4 Квітка — Основ'яненко «Конотопська відьма»		

Методичні рекомендації щодо викладання української мови у 2017/2018 навчальному році

(На основі додатку до листа Міністерства освіти і науки України
від 09.08.2017 р. № 1/9-436)

У 2017-2018 навчальному році вивчення української мови здійснюватиметься за такими програмами:

у **5-9 класах** за навчальною програмою: Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 №804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>);

у **10-11 класах** - за навчальними програмами, затвердженими наказом МОН від 28.10.2010 № 1021, крім рівня стандарту; **рівень стандарту** зі змінами, затвердженими наказом Міністерства від **14.07.2016 № 826**. Програми розміщені на офіційному сайті МОН України за посиланням: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html> .

Звертаємо увагу, що в 2017 році навчальну програму з української мови для 5-9 класів модернізовано згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженим у 2011 році, та з метою наскрізного впровадження механізму реалізації завдань

компетентнісного підходу в навчанні української мови в контексті положень «Нової української школи».

У зв'язку з цим розроблено новий формат пояснювальної записки до програми, де визначено ієрархію цілей навчання, зазначено мету базової середньої освіти, уточнено предметну мету. Відповідно до поставлених цілей навчання української мови і стратегій модернізації освіти в Україні конкретизовано завдання навчального предмета.

Унесено зміни до структури програми: мовну та мовленнєву змістові лінії синхронізовано: у мовленнєвій подано усні та письмові види роботи з використанням паралельно виучуваного на аспектних уроках теоретичного матеріалу. У переліку очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів виділено знаннєвий, діяльнісний і ціннісний складники.

З метою уникнення дублювань вилучено рубрики «Внутрішньопредметні зв'язки», «Міжпредметні зв'язки», «Культура мовлення». Спрощено формулювання тем мовної і мовленнєвої змістових ліній, зокрема мовленнєвознавчих понять.

Творчим роботам надано виразно практичного спрямування. Крім обов'язкових видів творчих робіт, до навчальної програми включено рекомендовані, право вибору яких надано вчителю. Серед рекомендованих видів робіт учитель може обрати ті, які вважає найбільш корисними, до того ж він може змінювати теми висловлень у відповідності до інтересів і потреб кожного класу.

Окрім того, до програми внесено такі зміни:

вилучено деякі види творчих робіт (відгук про відповідь товариша в 5 класі, повідомлення на лінгвістичну тему в науковому стилі в 6 класі, переказ тексту наукового стилю та відповідь на уроці в науковому стилі в 5 класі, вибіркового переказу тексту наукового стилю в 6, 9 класах);

додано як обов'язковий такий сучасний вид роботи, як есе (розмірковування в довільній формі);

осучаснено перелік запропонованих до вивчення ділових паперів (вилучено автобіографію, протокол, витяг із протоколу; розписку в 7 класі замінено на звіт про виконану роботу, план роботи перенесено з 6-ого у 8 клас);

перерозподілено в мовній змістовій лінії навчальні години на повторення вивченого в попередніх класах (указано перед окремими розділами);

змінено послідовність тем мовної змістової лінії в 5 класі для оптимізації їх відповідно до вікових особливостей учнів;

замінено в 5 класі тему «Частини мови» на «Текст. Речення. Слово» в розділі «Повторення вивченого в початкових класах»;

вилучено з програми 5 класу теми «Види речень за метою висловлення та інтонацією» (як вивчені в початковій школі), «Стили мовлення»;

перенесено тему «Правопис слів іншомовного походження» з 5 до 6 класу, розвантажено тему «Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків» у 5 класі з метою оптимізації та уникнення повторів.

Зазначаємо, що вказаний у навчальній програмі розподіл годин між розділами вважається орієнтовним. У разі потреби вчитель має право самостійно змінювати обсяг годин у межах розділу, а також послідовність вивчення розділів.

З метою уникнення перевантаження учнів, для об'єктивного оцінювання їхніх навчальних досягнень **пропонуємо зняти з фронтальних видів контрольних робіт аудіювання та читання мовчки, залишивши тільки навчальні види цих робіт.**

Зазначені зміни також є початком до поступового переформатування видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання мовчки) до вимог Програми міжнародного оцінювання учнів – PISA, що оцінює читацьку грамотність учнів, визначає здатність особи до широкого розуміння тексту, пошуку нової інформації, осмислення й оцінювання змісту та форми тексту тощо.

Звертаємо увагу на те, що **змінено кількість фронтальних та індивідуальних видів контрольних робіт з української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з українською мовою навчання.**

Фронтально оцінюються диктант, письмовий переказ і письмовий твір (навчальні чи контрольні види робіт), мовні знання й уміння, запис яких здійснюється на сторінці класного журналу «Зміст уроку».

Індивідуально оцінюються *говоріння* (діалог, усний переказ, усний твір) і *читання вголос*. Для цих видів діяльності не відводять окремого уроку, проте визначають окрему колонку без дати на сторінці класного журналу «Облік навчальних досягнень». У I семестрі проводять оцінювання 2 видів мовленнєвої діяльності (**усний переказ, діалог**). У II семестрі - оцінювання таких видів мовленнєвої діяльності, як **усний твір і читання вголос**, що здійснюється в 5–9 класах.

Результати оцінювання *говоріння* (діалог, усний переказ, усний твір) і *читання вголос* **протягом семестру** виставляють у колонку без дати й ураховують у **семестрову оцінку**.

Повторне оцінювання із зазначених видів мовленнєвої діяльності не проводять.

Перевірка мовних знань і вмінь здійснюється за допомогою завдань, визначених учителем (тести, диктант тощо) залежно від змісту матеріалу, що вивчається.

Тематичну оцінку виставляють на підставі поточних оцінок з урахуванням контрольних робіт, а за семестр - на основі тематичного оцінювання та результатів оцінювання певного виду діяльності: **говоріння** (діалог, усний переказ, усний твір) або **читання вголос**.

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	5		6		7		8		9	
		I		I		I		I		I
Перевірка мовної теми										
Письмо: переказ										
твір										
Правопис: диктант										

**Фронтальні види контрольних робіт (10–11 класи)
(рівень стандарту, академічний рівень)**

Форми контролю	10		11	
	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	2	2	2	2
Письмо: переказ	1	1	1	1
твір	1	-	1	-
Правопис: диктант	1	1	1	1

**Фронтальні види контрольних робіт 10–11 класи
(філологічний напрям: профіль – українська філологія)**

Форми контролю	10		11	
	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	3	3	3	3
Письмо: переказ	1	1	1	1
твір	1	1	1	1
Правопис: диктант	1	1	1	1

У таблицях зазначено мінімальну кількість фронтальних видів контрольних робіт, учитель на власний розсуд має право збільшувати цю кількість, залежно від рівня підготовленості класу, здібностей конкретних учнів, умов роботи тощо.

Оцінка за контрольний твір з української мови та переказ є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють в колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Переказ» не робиться).

Акцентуємо увагу на проблемних питаннях, що виникають під час оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови:

допущені позиційні помилки (чергування у-в, і-й) визначаються як орфографічні (під час перевірки власних висловлень ЗНО це питання уніфіковано);

у разі відсутності учня на одному зі спарених уроків під час написання контрольного твору, переказу рекомендуємо давати йому індивідуальне завдання, визначене вчителем. Зазначене завдання виконується учнем під час уроку.

Кількість робочих зошитів з української мови за класами:

5–9 класи – по два зошити;

10–11 класи – по одному зошиту.

Для контрольних робіт з української мови в усіх класах використовують по одному зошиту.

Ведення зошитів оцінюється від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою, що зараховується до найближчої тематичної. Під час перевірки зошитів ураховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи.

У разі відсутності учня на уроці протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Під час підготовки вчителів до уроків радимо використовувати періодичні фахові видання: журнали «Дивослово», «Українська мова і література в школі», «Українська мова і література в школах України», газету «Українська мова та література».

Надаємо орієнтовне календарно-тематичне планування уроків української мови та літератури

Календарно-тематичне планування уроків української мови та літератури розроблено та опубліковано групою вчителів української мови та літератури на сайті «Шкільне життя»; адреса сайту: <https://www.schoollife.org.ua/769-2017/>.

Календарно-тематичне планування

Українська мова

5 клас

(122 год, 3,5 год на тиждень)

(10 год – резерв годин для використання на розсуд учителя)

Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх

навчальних закладів, розроблена на основі нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти і затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 зі змінами)

Автори: Г.Т. Шелехова, М.І. Пентиліук, В.І. Новосьолова, Т.Д. Гнаткович, Н.Б. Коржова, К.В. Таранік-Ткачук / К.: Видавничий дім «Освіта», 2013.

У розвантаженні програми (2015 р.) брали участь: Шелехова Г. Т., Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Сидоренко В. В., Тарасенко О. О., Усатенко Г. О., Оперчук О. П., Мельник М. М., Ткачова Г. В., Глазова О. П., Панасенко Н. М.

В оновленні програми брали участь: Глазова О. П., Романенко Ю. О., Голуб Н. Б., Кондесюк Т. В., Котусенко О. Ю., Мельниченко О. М., Михайловська Н. А., Панченков А. О., Пчеляна Л. В

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	I семестр	II семестр
Перевірка мовної теми	4	4
Письмо:		
переказ	1	1
твір	-	1
Правопис:		
диктант	1	1
Аудіювання	-	1
Читання мовчки	1	-
	Усний твір, діалог	усний переказ, читання вголос

№	Тема уроку	Дата	При мітка
Повторення вивченого в початкових класах			
1	Вступ. Значення мови в житті суспільства. Українська мова – державна мова України		
2	Текст. Зміст, заголовок тексту. План тексту. Поділ тексту на речення.		
3	РМ. № 1. Загальне уявлення про мовлення як діяльність; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), їх особливості.		
4	Слово як компонент речення. Слово як частина мови. Добір слів для доповнення речення		
5	РМ. № 2. Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної з життєвим досвідом учнів		
6	Лексичне значення слова		
Лексикологія			
7	Лексикологія. Лексичне значення слова. Тлумачний словник. Однозначні й багатозначні слова		
8	Використання багатозначних слів у прямому й переносному значенні		
9	РМ. № 3. Складання усного опису предмета за картиною.		
10	Лексична помилка та умовне позначення її		
11	Групи слів за значенням (синоніми, антоніми, пароніми)		
12	РМ. № 4. Усний вибіркового переказ художнього тексту, що містить опис предмета, за колективно складеним планом		
13	РМ. № 5. Докладний усний переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису тварини, що містить синоніми та антоніми (за колективно складеним простим планом).		
14	РМ. № 6. Контрольний докладний письмовий переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису тварини, що містить синоніми та антоніми		
15	Групи слів за значенням (омоніми)		
16	Групи слів за значенням (омоніми)		
17	Використання синонімів, антонімів, омонімів,		

	паронімів у мовленні. Ознайомлення зі словниками.		
18	Контрольна робота № 1. «Повторення вивченого в початкових класах. Лексикологія» (тести). Контрольне читання мовчки художнього тексту розповідного характеру		
19	РМ. № 7. Складання й розігрування діалогу етикетного характеру з використанням синонімічних етикетних формул вітання, прохання, вдячності (у музеї, бібліотеці, магазині, спортзалі та ін.) з урахуванням віку та статусу співрозмовника		
Будова слова. Орфографія			
20	Значущі частини слова. Основа слова і закінчення.		
21	Корінь як значуща частина слова.		
22	Корінь слова. Спільнокореневі слова.		
23	Спільнокореневі слова і форми слова		
24	РМ. № 8. Редагування речень, що містять спільнокореневі слова й форми одного слова.		
25	Незмінні й змінні слова.		
26	РМ. № 9. Створення казки, текст якої містить слова, що надають слову значення збільшеності та згрубілості		
27	РМ. № 10. Складання опису тварини для Вікіпедії та опису тварини як героя оповідання (усно). Порівняння складених висловлень.		
28	Префікс як значуща частина слова.		
29	РМ. № 11. Письмовий твір-опис предмета (тварини) з використанням слів із суфіксами та префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення й виразності (у художньому стилі).		
30	Написання префіксів <i>пре-, при-, прі-</i>		
31	РМ. № 12. Конструювання речень-компліментів (для привітання з днем народження, святом) з використанням слів із префіксом пре- .		
32	Суфікс як значуща частина слова.		
33	Узагальнення і систематизація з розділу «Будова слова. Орфографія». Розбір слова за будовою.		
34	Контрольна робота № 2. «Будова слова. Орфографія» (тести і завдання).		
Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія			
35	Звуки мовлення. Голосні та приголосні звуки		
36	Приголосні тверді та м'які, дзвінкі та глухі. Вимова звуків, що позначаються буквами <i>г і ґ</i>		

37	Приголосні тверді та м'які, дзвінки та глухі. Вимова звуків, що позначаються буквами <i>г</i> і <i>з</i>		
38	Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт		
39	Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї</i> та <i>щ</i>		
40	Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї</i> та <i>щ</i>		
41	Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів. Орфоепічна помилка		
42	Наголос.		
43	Вимова ненаголошених й наголошених голосних. Ненаголошені <i>е, и, о</i> в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом		
44	РМ. №. 13. Особливості будови розповіді та елементарного роздуму.		
45	Позначення на письмі ненаголошених голосних <i>е, и</i> та <i>о</i> перед складом із наголошеним <i>у</i> у коренях слів.		
46	Орфограма. Орфографічна помилка, її умовне позначення Орфографічний словник (практично)		
47	Орфограма. Орфографічна помилка, її умовне позначення (практично)		
48	Контрольна робота № 3. «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія» (тести і завдання)		
49	РМ. № 14. Докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами роздуму.		
50	РМ. № 15. Письмовий твір-роздум на тему, пов'язану з життєвим досвідом учнів, у художньому стилі за колективно складеним планом (орієнтовні теми: «Чому людина має бути чемною»)		
51	Вимова приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних		
52	Спрощення в групах приголосних		
53	Спрощення в групах приголосних		
54	Уподібнення і спрощення в групах приголосних(продов)		
55	Вимова префіксів роз-, без-.		
56	Чергування [о]-[а],[е]-[і],[е]-[и]; [о],[е] з [і].		
57	[и], [і] після [ж], [ч], [ш] та [г], [к], [х] у коренях слів. [е], [о] після [ж], [ч], [ш].		
58	Чергування [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з*], [ц*], [с*]		
59	Контрольна робота № 4. «Фонетика. Графіка.		

	Орфоепія. Орфографія» (тести і завдання).		
60	Основні випадки чергування у-в, і-й, з-із-зі (правила милозвучності)		
61	Вимова префіксів з-, зі-, с-, роз- (розі-)		
62	Контрольний диктант № 1. Навчальне читання мовчки		
63	РМ. № 16. Виразне читання текстів з дотриманням правил орфоепії		
64	Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я.		
65	Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я.		
66	Основні правила переносу		
67	Основні правила переносу		
68	Правила вживання знака м'якшення		
69	Правила вживання апострофа.		
70	Правила вживання знака м'якшення та апострофа		
71	РМ. № 17. Есе (розмірковування в довільній формі) про красу й милозвучність української мови.		
72	Контрольна робота № 5. «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія» (тести). Контрольне аудіювання тексту		
Відомості із синтаксису і пунктуації			
73	Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення.		
74	Головне й залежне слово в словосполученні		
75	Головне й залежне слово в словосполученні		
76	Речення, його граматична основа.		
77	Речення, його граматична основа.		
78	Речення з одним головним членом		
79	Види речень за метою висловлювання, емоційним забарвленням: окличні й неокличні		
80	РМ. № 18. Контрольний твір-роздум за колективно складеним планом у художньому стилі на тему: «Чому необхідно знати історію свого народу»		
81	Види речень за метою висловлювання, емоційним забарвленням: окличні й неокличні		
82	Пунктуаційна помилка та її умовне позначення		
83	Контрольна робота № 6. «Словосполучення і речення» (тести і завдання)		
84	Другорядні члени речення.		
85	Додаток. Способи їх вираження. Стилїстична роль		

	означень у художньому мовленні		
86	Означення. Способи їх вираження. Стилїстична роль означень у художньому мовленні		
87	Прикладка як рїзновид означення		
88	Обставина. Типи обставин за значенням. Способи їх вираження.		
89	Другоряднї члени речення (практично)		
90	Речення з однорїдними членами (без сполучникїв та зї сполучниками <i>а, але, і</i>). Кома мїж однорїдними членами		
91	Узагальнювальне слово при однорїдних членах речення. Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорїдними членами		
92	Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорїдними членами (практично)		
93	РМ. № 19. Контрольний докладний переказ тексту розповїдного характеру з елементами роздуму, що мїстить однорїднї члени речення.		
94	Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорїдними членами		
95	РМ. № 20. Складання висловлення «Мої улюбленї квіти» («Шкільний сад») з використанням узагальнювальних слїв з однорїдними членами речення		
96	Контрольна робота № 7. «Другоряднї члени речення. Однорїднї члени речення» (тести і завдання)		
97	Звертання. Непоширенї й поширенї звертання.		
98	Роздїлові знаки при звертаннї		
99	Вставнї слова, видїлення їх на письмї комами.		
100	Вставнї слова, видїлення їх на письмї комами.		
101	РМ. № 21. Оформлення конверта.		
102	Складнї речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком.		
103	Складнї речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Кома мїж частинами складного речення. Синтаксичний розбїр складного речення		
104	РМ. № 22. Написання листа до рїдної людини		
Пряма мова. Дїалог			
105	Пряма мова. Роздїлові знаки при прямїй мовї		
106	Роздїлові знаки при прямїй мовї		
107	РМ. № 23. Складання розповїдї «Улюбленї пїснї моєї		

	мами»		
108	Діалог. Тире при діалозі		
109	Контрольна робота № 8. «Звертання. Вставні слова. Складні речення» (тести і завдання)		
110	РМ. № 24. Написання речень і текстів з поясненням написання слів та вживання розділових знаків		
	Повторення й узагальнення в кінці року		
111	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Лексикологія».		
112	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Будова слова й орфографія».		
113	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Фонетика й графіка»		
114	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Орфоепія й орфографія»		
115	Контрольний диктант № 2		
116	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Синтаксис. Пунктуація»		
117	Повторення, узагальнення і систематизація вивченого з розділу «Синтаксис. Пунктуація»		
118	Підсумковий урок.		

Українська мова

6 клас

(122 год, 3,5 год на тиждень)

(7 год – резерв годин для використання на розсуд учителя)

Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, розроблена на основі нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти і затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 зі змінами)

Автори: Г.Т. Шелехова, М.І. Пентиліук, В.І. Новосьолова, Т.Д. Гнаткович, Н.Б. Коржова, К.В. Таранік-Ткачук / К.: Видавничий дім «Освіта», 2013.

У розвантаженні програми (2015 р.) брали участь: Шелехова Г. Т., Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Сидоренко В. В., Тарасенко О. О., Усатенко Г. О., Оперчук О. П., Мельник М. М., Ткачова Г. В., Глазова О. П., Панасенко Н. М.

В оновленні програми брали участь: Глазова О. П., Романенко Ю. О., Голуб Н. Б., Кондесюк Т. В., Котусенко О. Ю., Мельниченко О. М., Михайловська Н. А., Панченков А. О., Пчеляна Л. В.

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	II семестр	
Перевірка мовної теми	4	4
Письмо:		
переказ	1	1
твір	-	1
Правопис:		
диктант	1	1
Аудіювання	-	1
Читання мовчки	1	-
	Усний твір, діалог	усний переказ, читання вголос

№	Тема уроку <i>На допомогу методисту, № 3, 2016</i> До нового 2016/2017 навчального року		Пр ім'я
---	---	--	------------

Повторення вивченого в початкових класах			
1	Вступ. Краса і багатство української мови.		
2	РМ. №1. Повторення вивченого про мовлення. Загальне уявлення про ситуацію, спілкування та її складники: адресат мовлення, адресант мовлення, тема та основна думка висловлювання, мета й місце спілкування (практично). Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації, пов'язаної з обміном думками, життєвим досвідом учнів щодо безпеки спілкування телефоном та в мережі Інтернет.		
Повторення, узагальнення й поглиблення вивченого (6 год.)			
3	Словосполучення і речення. Головні члени речення.		
4	Просте речення. Розділові знаки у простому реченні.		
5	РМ. №2. Повторення вивченого про типи мовлення. <i>Навчальне читання</i> текстів діалогічного й монологічного характеру.		
6	Звертання, вставні слова.		
7	РМ. №3. Повторення відомостей про стилі мовлення. Поняття про офіційно-діловий стиль.		
8	Однорідні члени речення.		
9	Складне речення. Розділові знаки у складному реченні.		
10	Пряма мова і діалог. Розділові знаки при прямій мові та діалозі.		
11	РМ. №4. Ділові папери. Оголошення для розміщення на шкільному веб-сайті		
12	Контрольний диктант № 1. Контрольне читання мовчки		
Лексикологія			
13	Групи слів за їх походженням: власне українські слова і запозичені. Тлумачний словник української мови. Словник іншомовних слів		
14	Лексична помилка (практично)		
15	Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): букви и, і		
16	Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження):		

		правопис знака м'якшення й апострофа		
7	1	Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): подвоєння букв у загальних і власних назвах іншомовного походження.		
8	1	Активна і пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми, історизми), неологізми.		
9	1	РМ. №5. Повторення вивченого про типи мовлення. Особливості побудови висловлювання-роздуму. «Ким я мрію стати» з використанням неологізмів		
0	2	Групи слів за вживанням: загальноновживані та стилістично забарвлені слова. Діалектні слова.		
1	2	Професійні слова і терміни, просторічні слова.		
2	2	Контрольна робота № 1. «Лексикологія» (тести і завдання)		
Фразеологія				
3	2	Поняття про фразеологізм, його лексичне значення.		
4	2	Джерела фразеологізмів, їх різновиди. Ознайомлення з фразеологічним словником.		
5	2	РМ. №6. Повторення вивченого про текст, його основні ознаки, особливості будови тексту, використання мовних засобів зв'язку між його частинами. Основні джерела матеріалу для твору (практично).		
6	2	Прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми як різновиди фразеологізмів.		
7	2	Фразеологізми в ролі членів речень.		
8	2	Доречне вживання вивчених пластів лексики у власному мовленні; визначення ролі їх у текстів різних стилів		
9	2	РМ. №7. Складний план прослуханого або прочитаного тексту; простий план власного висловлення. Будова елементарного роздуму		
0	3	РМ. № 8. Усний докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами роздуму		
1	3	РМ. №9. Контрольний докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з		

		елементами роздуму		
Словотвір. Орфографія				
2	3	Змінювання і творення слів. Твірне слово		
3	3	Основні способи словотворення		
4	3	Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова.		
5	3	Зміни приголосних при творенні слів: іменників із суфіксом <i>-ин(а)</i> від прикметників на <i>-ський, -цький</i> ; буквосполученням <i>-чн-(-ин-)</i> .		
6	3	Зміни приголосних при творенні відносних прикметників із суфіксами <i>-ськ-, -зьк-, -цьк-</i> та іменників із суфіксами <i>-ств(о), -зтв(о), -цтв(о)</i> .		
7	3	Складні слова. Сполучні <i>о, е</i> в складних словах.		
8	3	Правопис складних слів разом і через дефіс, написання слів із <i>пів-</i> .		
9	3	Творення та правопис складноскорочених слів.		
0	4	Контрольна робота №2. «Фразеологія. Словотвір. Орфографія» (тести і завдання).		
1	4	РМ № 10. Письмовий твір-роздум про вчинки людей на основі власних спостережень і вражень у художньому стилі на тему: «Який вчинок можна вважати героїчним» з використанням фразеологізмів.		
Морфологія. Орфографія				
Іменник				
2	4	Загальна характеристика частин мови. Граматична помилка, умовне позначення її		
3	4	Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль		
4	4	Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні (<i>повторення й поглиблення</i>).		
5	4	Велика буква та лапки у власних назвах		
6	4	Збірні іменники		
7	4	Рід іменників (<i>повторення</i>). Іменники спільного роду.		

8	4	Число іменників (<i>повторення</i>). Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини.		
9	4	Відмінки іменників, їх значення. Кличний відмінок. Відмінювання іменників.		
0	5	Контрольна робота №3. «Морфологія. Іменник» (тести і завдання).		
1	5	Поділ іменників на відміни і групи		
2	5	Відмінювання іменників I відміни.		
3	5	Відмінювання іменників II відміни.		
4	5	Особливості відмінювання іменників чоловічого роду в родовому відмінку. Букви –а (-я), -у (-ю) в закінченнях іменників чоловічого роду II відміни.		
5	5	Відмінювання іменників III і IV відміни.		
6	5	Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників. Відмінювання іменників множинної форми.		
7	5	Написання <i>не</i> з іменниками.		
8	5	Правопис складних іменників. Особливості творення іменників.		
9	5	Букви <i>е, и, і</i> в суфіксах – <i>ечок, -ечк, -ичок, -ичк, -інн(я), -енн(я), -н(я), -инн(я), -ив(о), -ев(о)</i> .		
0	6	Написання та відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові		
1	6	Правопис складних іменників.		
2	6	Контрольна робота № 4. «Іменник» (тести і завдання).		
3	6	РМ. № 11. Будова опису приміщення		
4	6	РМ. № 12. Письмовий вибіркового переказ художнього тексту, що містить опис приміщення. Визначення ролі іменників в описі приміщення		
Морфологія. Орфографія				
Прикметник				
6		Прикметник: загальне значення, морфологічні		

5		ознаки, синтаксична роль.		
6	6	Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.		
7	6	Перехід прикметників з однієї групи в іншу.		
8	6	РМ. №13. Особливості будови опису природи. Сполучення в одному тексті різних типів мовлення (розповіді й опису)		
9	6	РМ. №14. Докладний усний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису природи.		
0	7	РМ. №15. Контрольний докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису природи.		
1	7	Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення.		
2	7	Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення.		
3	7	Повні й короткі форми прикметників. Відмінювання прикметників.		
4	7	Прикметники твердої і м'якої груп, їх відмінювання.		
5	7	РМ. №16. Усний порівняльний опис двох рослин за ілюстрацією		
6	7	Контрольна робота №5. «Прикметник» (тести і завдання).		
7	7	Творення прикметників. Перехід прикметників у іменники.		
8	7	Написання прикметників із суфіксами – <i>еньк-</i> , – <i>есеньк-</i> , – <i>ісіньк-</i> , – <i>юсіньк-</i> , – <i>ськ-</i> , – <i>цьк-</i> , – <i>зьк-</i>		
9	7	Букви <i>е, о, и</i> у прикметникових суфіксах – <i>ев-</i> (– <i>єв-</i>), – <i>ов-</i> (– <i>йов-</i> , – <i>ьов-</i>), – <i>ин-</i> , – <i>ін-</i> , – <i>ичн-</i> . Зміни приголосних при творенні відносних прикметників за допомогою суфіксів – <i>ськ-</i> , – <i>зьк-</i> , – <i>цьк-</i> .		
0	8	Написання <i>не</i> з прикметниками.		
1	8	Написання складних прикметників разом і через дефіс.		
2	8	Написання – <i>н-</i> і – <i>нн-</i> у прикметниках.		
3	8	Написання прізвищ прикметникової форми. Розбір прикметника як частини мови.		

4	8	РМ. №17. Складання характеристики знайомої або відомої людини з використанням прикметників у різних відмінкових формах		
5	8	Контрольна робота №6. «Прикметник» (тести і завдання).		
Морфологія. Орфографія				
Числівник				
6	8	Числівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.		
7	8	Числівники кількісні і порядкові.		
8	8	Творення числівників. Числівники прості, складні і складені. Роздільне написання складених числівників.		
9	8	РМ. №18. Письмовий твір-опис природи в художньому стилі на основі особистих вражень або за картиною		
0	9	РМ. №19. Письмовий твір-опис природи в художньому стилі на основі особистих вражень або за картиною		
1	9	Відмінювання кількісних числівників. Букв ь в кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках.		
2	9	Відмінювання дробових і збірних кількісних числівників.		
3	9	Відмінювання порядкових числівників. Написання разом порядкових числівників з – тисячний.		
4	9	Узгодження числівників з іменниками		
5	9	Відмінювання порядкових числівників (система вправ)		
6	9	Правильне вживання числівників на позначення дат і часу		
7	9	Творення числівників. Морфологічний розбір числівника як частини мови.		
8	9	Контрольна робота № 7. «Числівник» (тести і завдання).		
Морфологія. Орфографія				
Займенник				
9	9	Займенник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

		значенням		
00	1	Розряди займенників за значенням		
01	1	Особові займенники. Зворотній займенник <i>себе</i> .		
02	1	РМ. № 20. Контрольний твір розповідного характеру з елементами роздуму в художньому стилі з використанням займенників на тему: «У чому полягає гідність людини»		
03	1	РМ. № 21. Контрольний твір розповідного характеру з елементами роздуму в художньому стилі з використанням займенників на тему: «У чому полягає гідність людини»		
04	1	Питальні та відносні займенники, їх відмінювання.		
05	1	Присвійні, вказівні й означальні займенники. Приставний н у формах особових і вказівних займенників.		
06	1	Перехід з однієї частини мови в іншу (займенника в іменник і частку, числівника й прикметника в займенник).		
07	1	Уживання займенників для зв'язку речень у тексті. РМ. № 22. Навчальне аудіювання тексту		
08	1	Контрольний диктант № 2. Контрольне аудіювання		
09	1	Неозначені займенники, їх відмінювання. Написання разом і через дефіс неозначених займенників.		
10	1	Заперечні займенники. Правопис заперечних займенників. Написання займенників із прийменниками окремо.		
11	1	РМ. № 23. Есе «У чому полягає життєвий успіх»		
12	1	Вказівні та означальні займенники. Розбір займенника як частини мови.		
13	1	Контрольна робота №8. «Займенник» (тестові завдання).		
Повторення і кінці року				
14	1	Повторення і узагальнення вивченого за рік з лексикології та фразеології.		
	1	Повторення і узагальнення вивченого за рік з		

15		словотвору й орфографії.		
16	1	Повторення і узагальнення вивченого за рік з морфології й орфографії.		
17	1	Підсумковий урок		

Календарно-тематичне планування

Українська мова

7 клас

(88 год, 2,5 год на тиждень)

(3 год – резерв годин для використання на розсуд учителя)

Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, розроблена на основі нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти і затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 зі змінами)

Автори: Г.Т. Шелехова, М.І. Пентиліук, В.І. Новосьолова, Т.Д. Гнаткович, Н.Б. Коржова, К.В. Таранік-Ткачук / К.: Видавничий дім «Освіта», 2013.

У розвантаженні програми (2015 р.) брали участь: Шелехова Г. Т., Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Сидоренко В. В., Тарасенко О. О., Усатенко Г. О., Оперчук О. П., Мельник М. М., Ткачова Г. В., Глазова О. П., Панасенко Н. М.

В оновленні програми брали участь: Глазова О. П., Романенко Ю. О., Голуб Н. Б., Кондесюк Т. В., Котусенко О. Ю., Мельниченко О. М., Михайловська Н. А., Панченков А. О., Пчеляна Л. В

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	I	II
Перевірка мовної теми	3	3
Письмо:		
переказ	1	1
твір	-	1
Правопис:		
диктант	1	1
Аудіювання	-	1
Читання мовчки	1	-

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

	Усний твір, діалог	усний переказ, читання вголос
--	--------------------------	--

№ з/п	Тема уроку	Да та	П рим
1	Вступ. Літературна норма української мови		
2	РМ. № 1. Відомості про мовлення. Повторення й поглиблення вивченого про текст, його структурні особливості, мовні засоби зв'язку речень у тексті. Мікротема тексту (практично).		
3	РМ. №2. Повторення вивченого про стилі мовлення. Поняття про публіцистичний стиль. Навчальне аудіювання тексту публіцистичного стилю.		
4	РМ. №3. Усний докладний переказ тексту публіцистичного стилю з елементами роздуму (за простим планом)		
Повторення та узагальнення вивченого			
5	Розділові знаки у вивчених синтаксичних конструкціях		
6	РМ. №4. Докладний письмовий переказ тексту-роздуму дискусійного характеру в публіцистичному стилі.		
7	Частини мови. Вивчені групи орфограм в іменниках і прикметниках		
8	РМ. №5. Створення й розігрування діалогів дискусійного характеру на тему: «Чи можуть електронні носії інформації (планшети, айпади, айфони) повністю витіснити друковану книжку?»		
9	Правопис та вживання числівників і займенників		
10	Контрольний диктант № 1.		
11	РМ. № 6. Написання есе в публіцистичному стилі з використанням речень зі звертаннями та вставними словами на тему: «Гармонія людини і природи як велика духовна цінність»		
	Морфологія. Орфографія. Дієслово		
1	Дієслово: загальне значення, морфологічні		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

2		ознаки, синтаксична роль		
3	1	Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на -но, -то (загальне ознайомлення).		
4	1	Неозначена форма (інфінітив) та особові форми.		
5	1	Доконаний і недоконаний види дієслів		
6	1	РМ. № 7. Стислий письмовий переказ розповідного тексту художнього стилю про виконання певних дій.		
7	1	Часи дієслова. Теперішній час		
8	1	Минулий час. Зміна дієслів у минулому часі.		
9	1	Майбутній час дієслів		
0	2	Контрольна робота № 1 «Дієслово» (тести). РМ. № 8. Контрольне читання мовчки тексту		
1	2	РМ. № 9. Складання допису в соцмережі про важливу подію зі шкільного життя з використанням дієслів різних способів		
2	2	Способи дієслів		
3	2	Творення і правопис дієслів наказового і умовного способу		
4	2	Безособові дієслова		
5	2	Способи творення дієслів		
6	2	Дієслова I і II дієвідміни		
7	2	Дієвідмінювання дієслів теперішнього часу		
8	2	Букви е, и в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін		
9	2	Правопис -ться, -шся в кінці дієслів		
0	3	Знак м'якшення у дієсловах наказового способу		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

1	3	Не з дієсловами		
2	3	Контрольна робота № 2 «Дієслово» (тести). Навчальне аудіювання художнього тексту монологічного характеру		
3	3	РМ № 10. Особливості будови опису зовнішності людини.		
4	3	РМ № 11. Докладний усний переказ розповідного тексту художнього стилю з елементами опису зовнішності людини (за складним планом).		
		Дієприкметник		
5	3	Дієприкметник як особлива форма дієслова. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль		
6	3	Активні і пасивні дієприкметники.		
7	3	Творення активний і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу		
8	3	Правопис відмінкових закінчень дієприкметників		
9	3	Обмеженість уживання форм активних дієприкметників теперішнього часу в сучасній українській мові, способи їх заміни.		
0	4	РМ № 12. Контрольний докладний переказ тексту розповідного тексту художнього стилю з елементами опису зовнішності людини		
1	4	Безособові дієслівні форми на -но, -то		
2	4	Правопис суфіксів дієприкметників. Написання н у дієприкметниках та nn у прикметниках дієприкметникового походження		
3	4	Не з дієприкметниками		
4	4	Дієприкметниковий зворот. Відокремлення комами дієприкметникових зворотів		
5	4	Контрольна робота № 3 «Дієприкметник» (тести і завдання)		
6	4	РМ №13. Письмовий твір-опис зовнішності людини за картиною українського художника		
7	4	РМ №14. Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування		

		з елементами зауважень, пропозицій з використанням у реченнях-репліках дієприкметникових зворотів		
Дієприслівник				
8	4	Дієприслівник як особлива форма дієслова. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль		
9	4	Вид і час дієприслівників		
0	5	РМ №15. Усний твір розповідного характеру в художньому стилі про виконання певних дій на основі власних спостережень з використанням дієприслівникових зворотів (за складним планом)		
1	5	Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення		
2	5	Не з дієприслівниками		
3	5	РМ №16. Контрольний твір розповідного характеру про виконання автором улюбленої справи в художньому стилі		
4	5	Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові		
5	5	Контрольна робота № 4 «Дієприслівник» (тести і завдання)		
6	5	РМ № 17. Портретний нарис у публіцистичному стилі		
Прислівник				
7	5	Прислівник. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль		
8	5	Розряди прислівників		
9	5	Творення прислівників		
0	6	Ступені порівняння прислівників		
1	6	Прислівники як засіб зв'язку речень у тексті. Морфологічний розбір прислівників		
2	6	<i>Н</i> та <i>nn</i> у прислівниках		
3	6	<i>И</i> та <i>і</i> в кінці прислівників		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

4	6	Не з прислівниками		
5	6	Ні з прислівниками		
6	6	Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників		
7	6	Написання прислівників разом і через дефіс		
8	6	Написання прислівникових словосполучень окремо		
9	6	Контрольна робота № 5 «Прислівник» (тести і завдання).		
0	7	РМ №18. Складання анотації на книжку з використанням прислівників		
		Прийменник		
1	7	Прийменник як службова частина мови. Прийменник як засіб зв'язку у словосполученні		
2	7	РМ № 19. Складання відгуку про цікаву книжку		
3	7	Види прийменників за будовою. Непохідні й похідні прийменники. Написання похідних прийменників разом, окремо і через дефіс		
4	7	Прийменниково-іменникові конструкції в ролі членів речення		
5	7	РМ № 20. Контрольний переказ тексту		
		Сполучник		
6	7	Сполучник як службова частина мови. Уживання сполучників у простому і складному реченнях. Сполучники сурядності і підрядності		
7	7	Сполучники підрядності. Розрізнення сполучників й однозвучних слів		
8	7	Правопис сполучників (написання разом і окремо)		
		Частка		
9	7	Частка як службова частина мови		
0	8	Частки формотворчі та словотворчі		
1	8	Контрольний диктант № 2. Контрольне аудіювання тексту		
	8	Правопис часток <i>не</i> і <i>ні</i> з різними частинами		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

2	мови		
8	Написання часток <i>-бо, -но, -то, -от, -таки</i>		
3			
	Вигук		
8	Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням		
4			
8	Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику при вигуках		
5			
8	Контрольна робота № 6 «Прийменник. Частка. Сполучник. Вигук» (тести і завдання).		
6			
8	Узагальнення й систематизація вивченого		
7			
8	Узагальнення й систематизація вивченого		
8			

**Календарно-тематичне планування уроків
української мови у 8 класі
(2 години на тиждень)
на 2017 – 2018 н. р.**

Календарно-тематичне планування складено згідно з рекомендаціями МОН України щодо особливостей викладання української мови та літератури в ЗНЗ у 2017 – 2018 н.р. та відповідно до Програми для ЗНЗ: Українська мова. 5 – 9 класи/ Автори Шелехова Г. Т., Пентиліук М. Я., Новосьолова В. І., Гнаткович Т. Д., Тараннік-Ткачук К. В., Коржова Н. Б. У розвантаженні програми (2015 р.) брали участь: Шелехова Г. Т., Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Сидоренко В. В., Тарасенко О. О., Усатенко Г. О., Оперчук О. П., Мельник М. М., Ткачова Г. В., Глазова О. П., Панасенко Н. М. В оновленні програми брали участь (2017 р.): Глазова О. П., Романенко Ю. О., Голуб Н. Б., Кондесюк Т. В., Котусенко О. Ю., Мельниченко О. М., Михайловська Н. А., Панченков А. О., Пчеляна Л. В.

Підручник: Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 8 класу для загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: «Генеза», 2016. – 221 с.

Фронтальні види контрольних робіт

Форми контролю	I	II
Перевірка мовної теми	2	2
Письмо:		
переказ	1	1
твір	1	1
Правопис:		
диктант	1	1
Аудіювання	-	1
Читання мовчки	1	-
	Усний твір, діалог	усний переказ, читання вголос

I семестр: КР – 2, РМ – 9, диктант – 1, контр. переказ – 1, контр. твір – 1, читання мовчки – 1; діалог, усний твір.

II семестр: КР – 2, РМ – 7, диктант – 1, контр. переказ – 1, контр. твір – 1, аудіювання – 1; усний переказ, читання вголос.

Рік: КР – 4, РМ – 16, диктант – 2, переказ – 2, твір – 2, аудіювання – 1, читання мовчки – 1.

№	Тема уроку	Дата	Примітки
1	ВСТУП. Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу. Колективне складання плану (складного) розповіді про Вікіпедію як унікальний міжнародний інтернет-проект енциклопедії, що твориться 250-ма мовами світу		
2	РМ № 1. Повторення відомостей про текст, стилі, жанри й типи мовлення, вимоги до мовлення, ситуацію спілкування. Засоби міжфразового зв'язку в тексті. Складання тексту-роздуму в публіцистичному стилі «Вікіпедія: простір необмежених можливостей і прихованих обмежень»		
3	ПОВТОРЕННЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВІВЧЕНОГО (3 години) Лексикологія. Фразеологія. Складання інструкції щодо користування електронними мовними словниками		
4	Морфологія й орфографія		
5	Основні правила правопису		
6	РМ №2. Різновиди аудіювання: ознайомлювальне, вивчальне, критичне. Аудіювання тексту, що містить опис пам'ятки історії та культури		
7	СИНТАКСИС. ПУНКТУАЦІЯ Словосполучення й речення (4 години) Словосполучення. Будова і види словосполучень за способами вираження головного слова		
8	РМ №3. Особливості будови опису пам'яток історії та культури. Вибірковий усний переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії та культури в художньому стилі		
9	Речення. Речення прості й складні (повторення); двоскладні та односкладні. Складання проекту статті до Вікіпедії «Українські козаки: історія й сучасність» із використанням простих і складних, двоскладних й односкладних речень		

0	1	РМ №4. Складання й розігрування діалогу-обміну думками та враженнями від телепередач (матеріалів відеохостинга YouTube), присвячених вивченню та збереженню пам'яток історії та культури		
1	1	Граматична помилка та її умовне позначення (практично). Навчальне читання мовчки		
2	1	Контрольна робота №1 . «Повторення вивченого. Синтаксис. Пунктуація». Редагування речень, що містять неправильно відтворені або недоречно вжиті фразеологізми		
3	1	РМ №5. Контрольне читання мовчки тексту публіцистичного стилю. Конспект прочитаного науково-навчального тексту; тематичні виписки		
4	1	Просте речення. Двоскладне речення (7 годин + 1 година на повторення) Головні та другорядні члени речення. Підметі присудок як головні члени речення. Способи вираження підмета		
5	1	Простий і складений (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка		
6	1	Тире між підметом і присудком. Виразне читання речень різних видів з акцентуванням уваги на виділенні слів логічним наголосом для передавання змістових та емоційних відтінків значення		
7	1	Узгодження головних членів речення. Речення поширені й непоширені (повторення). Порядок слів у реченні. Логічний наголос		
8	1	Означення, додаток і обставина як другорядні члени речення (повторення)		
9	1	Види обставин (за значенням), способи вираження їх. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами		
0	2	Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс. Прикладки, що беруться в лапки		
1	2	Контрольна робота №2. «Просте речення. Двоскладне речення». Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки (в узгодженні головних членів речення)		
	2	РМ №6. Усний твір-опис пам'ятки історії та		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

2		культури за картиною в публіцистичному стилі (за простим або складним планом з використанням порівняльних зворотів)		
3	2	РМ №7. Контрольний докладний письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в публіцистичному стилі (за простим або складним планом, з використанням прикладок)		
4	2	Докладний письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в публіцистичному стилі (за простим або складним планом, з використанням прикладок)		
5	2	Односкладні речення (7 годин) Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка і підмета. Односкладне речення як частина складного речення		
6	2	Означено-особові речення. Аналіз письмового переказу		
7	2	Неозначено-особові речення		
8	2	Узагальнено-особові речення		
9	2	Контрольний диктант. Складання та розігрування діалогу-розпитування або домовляння (телефонної розмови) з використанням неповних та односкладних речень		
0	3	Безособові речення. Називні речення		
1	3	РМ №8. Особливості будови опису місцевості. Усний твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (за складним планом) з використанням називних речень на позначення місця		
2	3	РМ №9.Контрольний письмовий твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (за складним планом з використанням речень, ускладнених однорідними членами)		
3	3	Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях. Аналіз письмового твору		
	3	Просте ускладнене речення. Речення з		

4		однорідними членами (5 годин + 1 година на повторення) Однорідні члени речення (зі сполучниковим, безсполучниковим та змішаним зв'язком)		
5	3	Поширені й непоширені однорідні члени речення. Смислові відношення між однорідними членами речення (єднальні, протиставні, розділові). Кома між однорідними членами речення		
6	3	РМ №10. Ділові папери. План роботи. Складання плану роботи над проектом. Оформлення рубрик, стислих описів етапів роботи, аналіз результатів діяльності		
7	3	Речення з кількома рядами однорідних членів. Однорідні й неоднорідні означення		
8	3	Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами (повторення й поглиблення)		
9	3	Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами		
0	4	РМ №11. Повідомлення на тему про мову, що потребує зіставлення й узагальнення матеріалу в науковому стилі (речення з однорідними членами, односкладні речення)		
1	4	Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) (5 годин) Звертання непоширені й поширені. Риторичне звертання. Виконання проекту «Роль і значення звертань у творах українського фольклору»		
2	4	Вставні слова (словосполучення й речення)		
3	4	Групи вставних слів і словосполучень за значенням		
4	4	Розділові знаки при звертаннях і вставних словах. Навчальне аудіювання		
5	4	Контрольна робота №3. Однорідні члени речення. Звертання. Вставні слова. Виразне читання речень, що містять звертання		
6	4	РМ №12. Інтерв'ю в публіцистичному стилі		
7	4	Контрольне аудіювання. Складання переліку необхідних для вашої родини закупівель (продуктів харчування, промислових товарів тощо)		

		на поточний місяць із використанням узагальнювальних слів при однорідних членах речення		
		Речення з відокремленими членами (13 годин)		
8	4	Поняття про відокремлення. Читання мовчки і вголос тексту художнього стилю, що містить речення, ускладнені відокремленими членами		
9	4	Відокремлення другорядні члени речення (також уточнювальні)		
0	5	Розділові знаки при відокремлених членах речення		
1	5	Розділові знаки при відокремлених членах речення		
2	5	Відокремлені означення		
3	5	Відокремлені означення. Створення висловлення-роздуму «Кого із сучасників я вважаю успішною людиною» з використанням відокремлених означень		
4	5	Відокремлені прикладки		
5	5	РМ № 13. Контрольний стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі (за складним планом)		
6	5	РМ № 14. Контрольний стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі (за складним планом)		
7	5	Відокремленні обставини. Складання допису дискусійного характеру до блога «Чи переможе книжку комп'ютер, а бібліотеку — Інтернет?» з використанням відокремлених обставин		
8	5	Контрольний диктант. Аналіз письмового переказу		
9	5	Відокремлені додатки		
0	6	Відокремлення додатків		
1	6	Відокремлені уточнюючі члени речення. Створення висловлення «Родина — це вся Україна з		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

		глибоким корінням, високим гіллям» з використанням речень, ускладнених відокремленими уточнювальними прикладками зі словами <i>на ім'я, на прізвище</i>		
2	6	Контрольна робота №4. Речення з відокремленими членами.		
3	6	РМ №15.Контрольний письмовий твір-опис пам'ятки історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (з використанням відокремлених означень та обставин)		
4	6	РМ № 16. Контрольний письмовий твір-опис пам'ятки історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (з використанням відокремлених означень та обставин)		
5	6	Ускладнене речення (розбір ускладненого речення). Аналіз письмового твору		
6	6	Повторення в кінці року (3 години) Словосполучення й речення. Види речень. Розділові знаки в кінці речень		
7	6	Головні й другорядні члени речення		
8	6	Види односкладних речень. Повні й неповні речення		
9	6	Розділові знаки в простому реченні. Редагування словосполучень і речень, у яких допущено граматичні помилки		
0	7	Ораторська майстерність (<i>мовна вікторина</i>)		

Календарно-тематичне планування

з української мови для 9 класу

на 2017-2018 н.р.

для шкіл з українською мовою навчання

Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, розроблена на основі нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти і затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 зі змінами).

(70 год., 2 год на тиждень)

Розвиток мовлення – 19 год

Фронтальні види контрольних робіт (5-9 класи)

Форми контролю	5		6		7		8		9	
		I		I		I		I		I
Перевірка мовної теми*										
Письмо:										
переказ										
твір										
Правопис: диктант**										
Аудіювання*										
Читання мовчки*										

№	Тема уроку	Дата	Примітки
	ТЕМА 1. Вступ.		
1	Розвиток української мови.		
2	РМ №1(у). Повторення й узагальнення вивченого про мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Різновиди аудіювання (ознайомлювальне, вивчальне, критичне). Різновиди читання (ознайомлювальне, вивчальне, переглядове). Стили, типи мовлення (<i>повторення</i>). Жанри мовлення.		
3	РМ №2 (у). Вимоги до мовлення. Мовленнєва ситуація. Особливості орієнтування в ситуації спілкування в інтернет-просторі, зокрема в соцмережах. Уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним		

	впливам.		
4	РМ №3 (п). Складання та розігрування діалогів відповідно до певної ситуації (офіційна й неофіційна розмова, діалог-домовленість) на запропоновані учнями актуальні й цікаві для них теми. Складання та обговорення переліку умов успішного спілкування в сучасному молодіжному середовищі, зокрема з використанням мобільного зв'язку.		
	ТЕМА 2. Повторення вивченого у 8 класі.		
5	Граматична основа речення. Односкладне й двоскладне речення.		
6	РМ №4 (у). Вибірковий усний переказ тексту художнього стилю.		
7	Розділові знаки у простому ускладненому реченні.		
8	РМ №5 (п). Ділові папери. Резюме.		
	ТЕМА 3. Пряма й непряма мова.		
9	Пряма і непряма мова як засоби передачі чужої мови (повторення, поглиблення). Розділові знаки в реченнях з прямою мовою.		
10	Заміна прямої мови непрямою.		
11	Цитата як спосіб передачі чужої мови. Розділові знаки при цитатах.		
12	Діалог. Розділові знаки при діалозі.		
13	РМ №6 (п). Складання й розігрування діалогів – обговорень (прочитаної книжки, музичних новинок тощо) з різними співрозмовниками — товаришем (неформальне спілкування) та вчителем в офіційній ситуації, діалогу-домовленості(наприклад: щодо озеленення шкільного приміщення) з відповідною аргументацією (потребою очищення й природного зволоження повітря; зонування середовища, декорування приміщення й т. ін.).		
14	Узагальнення вивченого з теми «Повторення вивченого у 8 класі. Пряма й непряма мова».		

1 5	Тематична контрольна робота №1. Контрольний диктант. Контрольне читання мовчки.		
	ТЕМА 4. Складне речення. Складносурядне речення.		
1 6	Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком.		
1 7	Складносурядне речення; його будова і засоби зв'язку в ньому. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.		
1 8	РМ №7(у). Стислий усний переказ тексту публіцистичного стилю (за складним планом).		
1 9	Розділові знаки між частинами складносурядного речення.		
2 0-21	РМ № 8-9(п). Контрольний докладний письмовий переказ тексту публіцистичного стилю з творчим завданням.		
2 2	Синтаксичний розбір ССР.		
2 3	Узагальнення вивченого з теми «Складносурядне речення».		
2 4	Тематична контрольна робота №2. Складне речення та його ознаки. Складносурядне речення (тести і завдання).		
	ТЕМА 5. Складнопідрядні речення.		
2 5	Складнопідрядне речення; його будова і засоби зв'язку в ньому. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.		
2 6	Підрядні сполучники й сполучні слова в складнопідрядних реченнях.		
2 7	РМ №10 (п). Ділові папери. Заява.		
2 8	Основні види складнопідрядних речень. Означальні, з'ясувальні, обставинні.		
2 9	Складнопідрядне речення з підрядними означальними.		
3 0	Складнопідрядне речення з підрядними з'ясувальними.		
3 1-32	РМ №11(п). Контрольний письмовий твір-роздум у публіцистичному стилі на суспільну тему.		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

3	3	Основні типи складнопідрядних речень з підрядними обставинними. Складнопідрядні речення з підрядними часу і місця.		
4	3	Складнопідрядні речення з підрядними ступеня і способу дії, порівняльними.		
5	3	Складнопідрядні речення з підрядними обставинними мети і причини, умови і допустовими, наслідку (тренувальні вправи).		
6	3	Складнопідрядні речення з кількома підрядними.		
7	3	Розділові знаки в складнопідрядному реченні з кількома підрядними.		
8	3	РМ №12(п). Коротке повідомлення (на основі кількох джерел) у публіцистичному стилі на морально-етичну або суспільну тему.		
9	3	РМ №13(п). Есе (орієнтовна тема: «Що робить мене щасливим(ою)») з використанням складнопідрядних речень.		
0	4	Узагальнення вивченого з теми «Складнопідрядне речення».		
1	4	Тематична контрольна робота №3. Складнопідрядні речення. Складнопідрядні речення з кількома підрядними (тести і завдання).		
		ТЕМА 6. Безсполучникове складне речення.		
2	4	Безсполучникове складне речення: смислові відношення між його частинами. Особливості інтонації безсполучникових складних речень.		
3	4	Кома та крапка з комою між частинами безсполучникового складного речення.		
4	4	Двокрапка між частинами безсполучникового складного речення.		
5-46	4	Тире між частинами безсполучникового складного речення.		
7-48	4	РМ №14--15 (п). Контрольний письмовий твір-роздум на морально-етичну тему в публіцистичному стилі (орієнтовні теми: «Своє, рідне — своєрідне», «Як відшукати свій шлях у житті», «Чи зможуть з часом селфі замінити родинні фотографії») з використанням безсполучникових речень.		

4 9	Розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення(тренувальні вправи).		
5 0	Синоніміка складних речень із сполучниками, без сполучників і простих речень.		
5 1	Тематична контрольна робота №4. Безсполучникове складне речення. Контрольний диктант. Контрольне аудіювання.		
	ТЕМА 6. Складне речення з різними видами зв'язку.		
5 2-53	Складне речення з різними видами зв'язку (сполучникового і безсполучникового).		
5 4-55	Складні речення із сурядним і підрядним зв'язком. Розділові знаки в них.		
5 6-57	РМ №16-17 (п). Контрольний письмовий переказ тексту наукового стилю (з використанням складних речень з різними видами зв'язку).		
5 8	Складне речення з різними видами зв'язку (сурядного, підрядного і безсполучникового).		
5 9	Тематична контрольна робота №5. Складне речення з різними видами зв'язку (тести і завдання).		
	ТЕМА 7. Текст як одиниця мовлення й продукт мовленнєвої діяльності.		
6 0	Текст, його основні ознаки. Будова тексту.		
6 1	РМ №18(п). Конспектування сприйнятого на слух науково-навчального тексту.		
6 2	Мікротема і абзац. Ключові слова в тексті й абзаці		
6 3	РМ №19(п). Тези прочитаних публіцистичної чи науково-пізнавальної статей.		
6 4	Види і засоби міжфразового зв'язку в тексті (повторення й узагальнення).		
6 5	Повторення вивчених розділових знаків у простому і складному реченнях.		
6 6	Тематична контрольна робота №6. Складне синтаксичне ціле (тести і завдання).		
	ТЕМА 8. Узагальнення й систематизація вивченого.		
6	Мовні аспекти вивчення речення (порядок		

7-68	слів у реченні, граматична основа, види речень).		
6 9-70	Орфографія. Пунктуація.		

**Методичні рекомендації щодо викладання
зарубіжної літератури у 2017/2018 навчальному році**

*(На основі додатку до листа Міністерства освіти і науки України від
09.08.2017 р. № 1/9-436)*

У 2017-2018 навчальному році вивчення зарубіжної літератури в 5-9 класах здійснюватиметься за програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

У 10-11 класах - за програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки від 28.10.2010 № 1021, крім рівня стандарту та академічного рівня зі змінами 2016 року (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>).

Навчальна та методична література із зарубіжної літератури, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті МОН.

Звертаємо увагу, що в 2017 році модернізацію навчальної програми для 5-9 класів здійснено відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23.11.2011) у контексті Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.

Стратегічно важливим у викладанні зарубіжної літератури в 2017-2018 навчальному році є компетентнісний підхід, що покликаний забезпечити соціалізацію учнів та їхню інтеграцію в сучасне суспільство, сформувати в них стійкі моральні принципи й світоглядні орієнтири, виховати особистість із національною свідомістю, громадянськими якостями й критичним мисленням, здатною до творчого вирішення життєвих задач, саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін та викликів.

Упровадження компетентнісного підходу у викладанні зарубіжної літератури для учнів загальноосвітніх навчальних закладів дозволить

імплементувати передовий іноземний досвід у вітчизняний освітній простір, розбудувати Нову українську школу й сформувати нове покоління громадян України з високою культурою та світоглядом, що спирається на гуманістичний потенціал художньої літератури різних народів.

Засобами предмета «Зарубіжна література» мають бути сформовані такі ключові компетентності (відповідно до Рекомендацій Європейської Ради): 1) спілкування державною мовою; 2) спілкування іноземними мовами; 3) математична компетентність; 4) компетентності в природничих науках і технологіях; 5) інформаційно-цифрова компетентність; 6) уміння вчитися; 7) ініціативність і підприємливість; 8) соціальна та громадянська компетентності; 9) обізнаність та самовираження у сфері культури; 10) екологічна грамотність і здорове життя.

У процесі вивчення зарубіжної літератури учні набувають (окрім ключових) і предметні компетентності, що є важливими для формування духовно-емоційного світу учнів, їхнього світогляду, моральних цінностей, громадянських якостей.

Предметні компетентності, що залежать від змісту навчального курсу зарубіжної літератури та його методики, полягають у наступному:

розуміння літератури як невід'ємної частини національної й світової художньої культури;

усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу та місця в системі інших видів мистецтва;

знання літературних творів, обов'язкових для текстуального вивчення та варіативних (за вибором учителя та учнів), осягнення творів у єдності змісту та форми, виокремлення складників та художніх особливостей творів (на рівні сюжету, композиції, образів, поетичної мови, жанру тощо);

усвідомлення ключових етапів і явищ літературного процесу різних країн, зіставлення з українським літературним процесом;

знання основних фактів життя і творчості видатних зарубіжних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю вітчизняної та світової культури;

оволодіння передбаченими програмою літературознавчими поняттями та застосування їх під час аналізу та інтерпретації художніх творів;

розуміння специфіки оригіналу (за умови володіння іноземною мовою) та художнього перекладу твору (українською мовою);

знання українських перекладів творів зарубіжної літератури, імен перекладачів та здобутків вітчизняної перекладацької школи;

формування читацького досвіду та якостей творчого читача, здібності до створення усних і письмових робіт різних жанрів;

орієнтування у царині класичної й сучасної літератури;

порівняння літературних творів і явищ (окремих компонентів і цілісно);

уміння оцінювати художню вартість творів, творчо-критично осмислювати їхній зміст, визначати актуальні ідеї, важливі для сучасності тощо.

Запровадження в початковій програмі для 5-9 класів наскрізних ліній «Екологічна безпека й сталий розвиток» (НЛ-1), «Громадянська відповідальність» (НЛ-2), «Здоров'я і безпека» (НЛ-3) й «Підприємливість і фінансова грамотність» (НЛ-4) сприятимуть забезпеченню компетентнісного підходу в галузі викладання зарубіжної літератури та розбудові Нової української школи.

Окрім виокремлення ключових і предметних компетентностей як очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів та наскрізних ліній у вивченні зарубіжної літератури, в модернізованій навчальній програмі відбулися зміни у змісті навчального матеріалу, а саме:

додано рубрику «Міжпредметні зв'язки»;

розширено список творів для альтернативного вивчення: додано «Снігову королеву» Г. К. Андерсена у 5 класі, «Собаче серце» М. О. Булгакова в 9 класі;

розширено список творів для вивчення напам'ять за вибором учнів: байка І. А. Крилова в 6 класі, сонети В. Шекспіра і Ф. Петрарки у 8 класі, поезії О. С. Пушкіна в 9 класі;

до списку додаткового читання додано «Мій дідусь був черешнею» А. Нанетті, «Чи вмієш ти свистати, Юганно?» У. Старка;

спрощено формулювання окремих державних вимог літературознавчої лінії з метою урахування вікових особливостей учнів.

Викладання зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах України здійснюється **українською мовою**. Твори зарубіжних письменників в курсі зарубіжної літератури вивчаються в **українських перекладах**. Для зіставлення можливе залучення перекладів, переспівів іншими мовами, якими володіють учні (англійською, німецькою, французькою тощо). За наявності необхідних умов бажаним є розгляд художніх текстів (у фрагментах або цілісно) мовами оригіналів. У такому разі предмет «Зарубіжна література» виконує додаткову функцію *вдосконалення володіння учнями іноземними та іншими мовами*.

З метою систематизації та упорядкування навантаження учнів протягом навчального року подаємо рекомендовану кількість видів контролю у процесі вивчення зарубіжної літератури в кожному класі. Поданий у таблиці розподіл годин є **мінімальним і обов'язковим** для проведення в кожному семестрі. Вчитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовки учнів, особливостей класу тощо.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

<i>Класи</i>	5		6		7		8		9	
<i>Семестри</i>										

		I		I		I		I		I
Контрольні роботи у формі: контрольного класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)										
Уроки розвитку мовлення*	(у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)	у+п)
Уроки позакласного читання										
Перевірка зошитів										

У **8–9 класах** з поглибленим вивченням зарубіжної літератури пропорційно збільшується кількість контрольних робіт та уроків розвитку мовлення (на розсуд учителя визначається кількість і види контрольних робіт).

10–11 класи

<i>Класи</i>	10		11		10		11		10		11	
<i>Семест</i>		I		I		I		I		I		I
<i>ри</i>												
Рівні	Рівень стандарту				Академічний рівень				Профільний рівень			

Контрольні роботи у формі: контролю класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)										4			
										1			
										3			
Уроки розвитку мовлення*	+п	+п	+п	+п	+п	+п	+п	+п	+п	3 1 у+2п	у+1 п	у+2 п	у+1п
Уроки позакласного читання										2			
Перевірка зошитів										4			

*У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – письмового. Умовне позначення в таблиці – **(у + п)**.

Під час оцінювання зошита із зарубіжної літератури слід урахувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму).

Оцінку за ведення зошита із зарубіжної літератури виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної.

Оцінка за контрольний твір із зарубіжної літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють в колонці з датою написання роботи, надпис у журнальній колонці «**Твір**» не робиться.

Оцінку за читання напам'ять поетичних або прозових творів із зарубіжної літератури виставляють у колонку без дати з надписом «**Напам'ять**».

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

Під час підготовки вчителів до уроків радимо використовувати періодичні фахові видання: журнали «Всесвітня література в школах України», «Зарубіжна література в школах України», газету «Світова література».

Календарно-тематичне планування

уроків зарубіжної літератури

на 2017 – 2018 н.р.

5 клас

За програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

Усього – 70 годин;
текстуальне вивчення творів – 56 годин;
розвиток мовлення – 4 години;
позакласне читання – 4 години;
резервний час – 6 годин.

Обов’язкова кількість видів контролю

5–9 класи

5клас

<i>Клас</i>	5	
<i>Семестри</i>	I	II
Контрольні роботи <u>у формі:</u> контрольного класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	2 – 2	3 1 2
Уроки розвитку мовлення*	2 (у+п)	2 (у+п)
Уроки позакласного читання	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Зміст навчального матеріалу	Д ата	П рим
	<u>1. Вступ (2 години)</u>		

	Художня література – духовна скарбниця людства. Роль книжки в сучасному житті.		
	Фольклор, його характерні ознаки. Фольклорні жанри різних народів (прислів'я, приказки, загадки, пісні). Гуманістичні цінності, втілені у фольклорних творах різних народів. Література і фольклор. (ТЛ). Фольклор, прислів'я, приказка, загадка, пісня.		
	2. Казки народів світу (18 годин)		
	Жанрова специфіка фольклорної і літературної казки. Казки про тварин. Різновиди казок (про тварин, чарівні, соціально-побутові та ін.), їхні характерні ознаки. Чарівні, соціально-побутові казки.		
	Індійська народна казка «Фарбований шакал». «Панчатантра» – перша у світі фольклорна збірка, книга про основи житейської мудрості. Викриття в образах тварин негативних людських якостей. Повчальний зміст казки. (ТЛ) <i>Алегорія</i> .		
	Японська народна казка «Іссумбосі, або Хлопчик-Мізинчик». Відображення любові до праці, кмітливості, сміливості, ставлення до природи в образі Іссумбосі. Національний колорит японської казки		
*	Японські народні казки. «Момотаро, або Хлопчик-Персик». Відображення любові до праці, кмітливості, сміливості, ставлення до природи в образі Момотаро. Національний колорит японських казок.		
	Китайська народна казка «Пензлик Маляна». Поетизація мистецтва й уславлення образу митця в казці. Значення фантастичних елементів.		
	Арабська народна казка «Синдбад-Морепоплавець» (третя подорож). Утвердження жаги відкриття світу, мужності й людяності в казці.		
	Утілення в образі Синдбада-Морепоплавця віри в перемогу людини над обставинами.		
	Брати Я. і В. Грімм. Значення діяльності братів Я. і В. Грімм у збиранні й збереженні фольклору. Моральні цінності в казках.		
0	«Пані Метелиця». Характеристика образів персонажів.		
1	Позакласне читання №1. Перро Ш. Казки («Синя борода», «Кіт у чоботях», «Чарівниці», «Химерні бажання»)		
	Олександр Сергійович Пушкін (1799–1837).		

2	Вступ по поеми «Руслан і Людмила». Синтез фольклорних і літературних елементів у творчості О. Пушкіна. <i>(Вступ напам'ять).</i> <i>(ТЛ) Початкові поняття про оригінал і переклад.</i>		
3-14	«Казка про мертву царівну і сімох богатирів». Система образів. Автор. <i>(ТЛ) Початкове поняття про автора.</i>		
5	Ганс Крістіан Андерсен. «Соловей». Протиставлення «справжнього» і «штучного» в казці «Соловей»		
6-17	Соловей як втілення сили природи й мистецтва; зміни в образі імператора. Змалювання протистояння щирих людських стосунків світу зла в казці «Соловей». <i>(ТЛ) Антитеза.</i>		
5*	Ганс Крістіан Андерсен (1805–1875). «Снігова королева».		
6*–17*	Змалювання протистояння щирих людських стосунків фантастичному світу зла в казці «Снігова королева». <i>(ТЛ) Антитеза.</i>		
8	РМ №1(у). Усний переказ казки Г.К.Андерсена «Снігова королева» від імені однієї з дійових осіб.		
9	Оскар Уайльд (1854–1900). «Хлопчик-Зірка». Казкові персонажі, їхня характеристика.		
0	Основний конфлікт. Символічний зміст назви твору.		
1	Еволюція образу головного героя.		
2	Контрольна робота №1. Різноманітні завдання з теми «Вступ», «Казки народів світу».		
<u>3. Природа і людина (8 годин)</u>			
3	Джон Кітс (1795–1821). «Про коника та цвіркуна». Поетизація образу природи у вірші, його ідея («Поезія землі не вмере ніколи...»). <i>(ТЛ) Початкове поняття про вірш.</i>		
4	Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832). «Нічна пісня подорожнього». Зображення взаємозв'язку різних сфер природи й людини в поетичному творі. <i>(Вірш напам'ять).</i>		
5	Генріх Гейне (1797–1856). «Задзвени із глибини...». Утілення краси весняної природи у вірші.		

	Зв'язок із фольклором (пісня). <i>(Вірш напам'ять).</i> (ТЛ) <i>Епітет, метафора.</i>		
6	РМ №2 (п) Твір-опис за картиною А.Пластова «Перший сніг».		
7	Виразне читання напам'ять віршів В. Гете. «Нічна пісня подорожнього», Г. Гейне. «Задзвени із глибини...»		
8	Ернест Сетон-Томпсон. Авторські спостереження за світом природи в оповіданні Ернеста Сетона- Томпсона «Лобо». (ТЛ) <i>Пейзаж.</i>		
9	Утвердження любові до всього живого в оповіданні Ернеста Сетона-Томпсона «Лобо». (ТЛ) <i>Тема, ідея.</i>		
0	Зображення художніх образів, їх розкриття в подіях твору Ернеста Сетона-Томпсона «Лобо»		
8*	Ернест Сетон-Томпсон (1860–1946). «Снап». Авторські спостереження за світом природи. (ТЛ) <i>Пейзаж.</i>		
9*	Утвердження любові до всього живого. (ТЛ) <i>Тема,</i> <i>ідея.</i>		
0*	Зображення художніх образів, їхнє розкриття в подіях твору.		
1	Контрольна робота №2. Різноманітні завдання з теми «Природа і людина».		
2	ПЧ №2. Бюргер Г. і Распе Р. Е. «Дивовижні пригоди, подорожі й бойові подвиги барона Мюнхгаузена»		
Завершення I семестру			
4. Світ дитинства (10 годин)			
3	Марк Твен (1835–1910). «Пригоди Тома Сойєра».		
4	Світ дорослих і світ дітей у повісті. (ТЛ) <i>Початкові поняття про сюжет.</i>		
5	Том Сойєр і Гекльберрі Фінн. (ТЛ) <i>Портрет.</i>		
6	Ставлення автора до своїх героїв.		
7	Провідні ідеї твору (дружба, кохання, людяність та ін.).		
8	Елеанор Портер (1868–1920). «Полліанна».		
9	Щирість, мужність і оптимізм героїні твору, її вплив на життя міста.		

0	Полліанна та її друзі.		
1	Художні засоби розкриття образу Полліанни.		
2	Ідея радості життя й відкриття світу у творі.		
3	РМ (у) №3. Складання порівняльної характеристики героїв (<i>Том Соєр і Гекльберрі Фінн. Том Соєр і Полліанна</i>).		
4	Контрольна робота №3. Твір-роздум за темою.		
<u>5. Сила творчої уяви (8 годин)</u>			
5	Льюїс Керролл (1832–1898). «Аліса в Країні Див». Творча історія книжки, її зв'язок із біографією письменника та життям Англії «вікторіанської» доби. (ТЛ) Початкові поняття про фантастику.		
6-7	Образ Аліси, світ її уяви і захопливі пригоди.		
8	Персонажі, які оточують героїню		
9	Особливості художньої мови твору. Організація казки як гри (гра з часом і простором, гра зі словами (назвами), гра з правилами). (ТЛ) Поглиблення понять про казку (літературну), повість.		
0	Марина Іванівна Цвєтаєва (1892–1941). «Книги в червоній палітурці». Чарівний світ літератури й мистецтва у вірші М. І. Цвєтаєвої. Знайомі образи з прочитаних книг (Том Соєр, Гекльберрі Фінн та ін.).		
1	Образ ліричної героїні, котра любить читати. Роль літературних і музичних асоціацій у творі.		
2	ПЧ №3. Буличов К. Цикл «Аліса» (1-2 твори за вибором), «Навколо світу за три години»		
3	Контрольна робота №4. Різноманітні завдання з теми «Сила творчої уяви».		
<u>6. Сучасна література. У колі добрих героїв (8 годин + резервні години)</u>			
4	Роальд Дал (1916–1990). «Чарлі і шоколадна фабрика». (ТЛ) Персонаж і герой літературного твору.		

5 – 57	Цікаві пригоди хлопчика Чарлі та його друзів на казковій шоколадній фабриці містера Вонкі.		
8	Доброта і щирість головного героя.		
9	РМ №4 (п). Твір-фантазія «Про що мої мрії»		
0	Туве Янсон (1914–2001). «Зима-чарівниця». Чарівність художнього світу твору.		
1	Його персонажі, утілення в них ідей доброти, щирості, сімейних цінностей.		
2	Пауль Маар (нар. 1937). «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу». Яскравість художнього світу твору.		
3	Оптимістичний образ Суботика, його віра в силу думки й фантазії.		
4	Реальне і фантастичне у творі.		
5	Елементи фольклору (казки) та їхнє значення для розкриття головної ідеї – реалізації мрій, бажань і прагнень особистості.		
6	Контрольна робота №5. Різномірні завдання з теми «Сучасна література. У колі добрих героїв».		
7	ПЧ №4. Старк У. «Чи вмієш ти свистати, Юганно?»		
7. Підсумки (2 години)			
8	Узагальнення і систематизація навчального матеріалу.		
9	Узагальнення і систематизація навчального матеріалу.		
0	Література на літо.		

Для вивчення напам'ять

- О. С. Пушкін. Вступ по поеми «Руслан і Людмила».
- Й. В. Гете. «Нічна пісня подорожнього».
- Г. Гейне. «Задзвени із глибини...».

Календарно-тематичне планування

уроків зарубіжної літератури

на 2017 – 2018 н.р.

6 клас

За програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

Усього – 70 годин;
текстуальне вивчення творів – 56 годин;
розвиток мовлення – 4 години;
позакласне читання – 4 години;
резервний час – 6 годин.

**Обов’язкова кількість видів контролю
5–9 класи**

Класи	6	
Семестри	I	II
Контрольні роботи	3	3
<u>у формі:</u>		
контрольного класного твору;	1	1
виконання інших завдань		
(тестів, відповідей на запитання	2	2
тощо)		
Уроки розвитку мовлення*	2 (у+п)	2 (у+п)
Уроки позакласного читання	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Зміст навчального матеріалу	Д ата	П рим
	1. Вступ (2 години)		
	Література як вид мистецтва. Художній образ. <i>(ТЛ) Художній образ, початкові поняття про традиційний образ, вічний образ.</i>		
	2. Міфи народів світу (7 годин)		
	Поняття про міф. Основні тематичні групи міфів (про створення і будову світу, про героїв, календарні та ін.). Відображення єдності людини й природи в міфах різних народів. <i>(ТЛ) Початкове поняття про міф.</i>		
	Популярні міфологічні образи, сюжети, мотиви різних народів. Грецькі міфи. Міф про Прометея. <i>(ТЛ) Поглиблення поняття про образ (міфологічний образ).</i>		
	Міфи про Геракла (1–2 міфи).		
	Дедал і Ікар. Нарцис.		
	Пігмаліон і Галатея. Орфей і Еврідіка.		
	Індійські міфи. Творення. Про створення ночі. Про потоп. Про золоті часи.		
	Єгипетські міфи. Міф про те, як Тефнут покинула Єгипет. <i>(ТЛ) Мотив.</i>		
	ПЧ №1. Харріс Дж. Ч. «Казки дядечка Рімуса»		
0	РМ №1 (у). Твір з елементами опису «Мій улюблений міфологічний герой».		
1	Контрольна робота №1. Різномірні завдання з тем «Вступ», «Міфи народів світу»		
	3. Мудрість байки (3 години)		
2	Байка як літературний жанр, її характерні ознаки, особливості художньої будови, повчальний зміст. Езоп «Лисиця і виноград», «Крук і Лисиця». Поєднання конкретного і загального в байках Езопа. Утілення людських якостей (працелюбність, розум, хитрість, дурість, жорстокість, лінощі та ін.) в алегоричних образах. <i>(ТЛ) Байка.</i>		
3	Езоп. «Вовк і Ягня», «Мурашки й Цикада». Мораль байок Езопа. <i>(ТЛ) Езопова мова.</i>		
4-5	Іван Андрійович Крилов (1769–1844). «Квартет», «Бабка і Муравель», «Вовк і Ягня» (1–2 за вибором учителя). Моральні проблеми в байках І. А. Крилова. Яскравість алегоричних образів. <i>(Байка напам'ять).</i> <i>(ТЛ) Поглиблення понять про алегорію, образ</i>		

	(алегоричний образ).		
4. Пригоди і фантастика (16 годин)			
6	Жуль Верн (1828–1905). «П'ятнадцятирічний капітан». Тема духовного випробування людини в романі Ж. Верна. (ТЛ) Поглиблення понять про роман (пригодницький роман)		
7	Образ Діка Сенда, моральні якості героя, його мужність і людяність.		
8	Дік Санд і його друзі.		
9	Дік Санд і Негоро. Проблема рабства в романі.		
0	Описи природи.		
6*	Роберт Льюїс Стівенсон. «Острів скарбів». Особливості розвитку пригодницького сюжету в творі		
7*	Система образів (Джим Хокінс і його товариші)		
8*	Образ Джима Хокінса		
9*	Пірат Сільвер та ін.		
0*	Моральні цінності та їх висвітлення в романі		
1	ПЧ №2. Д.Дефо. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо».		
2	Контрольна робота №2. Твір-характеристика персонажа.		
3	Чарльз Діккенс (1812–1870). «Різдвяна пісня в прозі». Подорож у часі й просторі Скруджа.		
4	Динаміка образу Скруджа, причини його духовного переродження.		
5	Сюжет і композиція повісті. (ТЛ) Поглиблення понять про повість. Композиція.		
6	Значення образу Різдва у творі. Елементи фольклору (казки, пісні).		
7	РМ №2(п). Написання вітального слова на честь літературного героя.		
8	Микола Васильович Гоголь (1809–1852). «Ніч перед Різдвом». Народні традиції та звичаї у творі.		
9	Тема кохання. Образи Оксани і Вакули.		

0	Роль фантастики в повісті.		
1	Елементи фольклору (традиційні образи – відьма, чорт, місяць та ін.; різдвяні символи; елементи казки).		
2	Контрольна робота №3. Різномірні завдання з теми «Пригоди і фантастика».		
Завершення I семестру			
<u>5. Людські стосунки (12 годин)</u>			
3-4	Антон Павлович Чехов (1860–1904). «Хамелеон». Викриття пристосуванства, підлабузництва в оповіданнях А.П. Чехова. Символічність назви. <i>(ТЛ) Гумор, іронія, художня деталь, підтекст.</i>		
5	А. П. Чехов. «Товстий і тонкий». Діалог як основна форма розкриття сюжету.		
6	Майстерність письменника у змалюванні персонажів. Роль художньої деталі. Підтекст.		
7	Джек Лондон (1876–1916). «Жага до життя». Проблеми життя і смерті, дружби й зрадництва у творі.		
8	Характеристика героїв твору. Значення назви оповідання.		
9	Описи природи та їхня роль у тексті.		
01	Володимир Галактіонович Короленко (1853–1921). «Сліпий музикант». Пошук головним героєм (Петром Попельським) свого місця у світі. Тема мистецтва.		
2	Образ Максима Яценка, твердість його переконань, увага й повага до інших.		
3	Петро Попельський та Евеліна.		
4	Українська природа, народні образи й традиції в повісті.		
5	РМ №3(усно). Інсценізація твору за темою (А.П.Чехов, В.Г.Короленко).		
6	Контрольна робота №4. Різномірні тести з теми «Людські стосунки».		
<u>6. Поетичне бачення світу (6 годин)</u>			
7	Мацуо Басьо (1644–1694). Хайку. Відображення японських уявлень про красу в поезії митця. Лаконізм форми та широта художнього змісту хайку. <i>(ТЛ) Хайку.</i>		
	Зображення станів природи в ліриці М. Басьо. Роль		

8	художньої деталі. Підтекст. (3 – 4 хайку напам'ять).		
9	Роберт Бернс (1759–1796). «Моє серце в верховині...». Ідея любові до батьківщини у вірші Р. Бернса. Антитеза (рідний край – чужина). (Вірш напам'ять).		
0	Елементи фольклору (традиційні образи, постійні епітети, повтори та ін.). (ТЛ) Ліричний герой.		
1	Виразне читання напам'ять хайку та вірша Р.Бернса «Моє серце в верховині...»		
2	Джанні Родарі (1920–1980). «Листівки з видами міст». Широта світу та його сприйняття ліричним героєм вірша. Листівки як символ широти світу й прагнення до його відкриття.		
3	ПЧ №3. Тургенєв І. С. Вірші в прозі («Горобець», «Собака», «Жебрак»).		
4	Контрольна робота №5. Твір-опис за картиною І.Шишкіна «Ранок у сосновому лісі».		
	<u>7. Образ майбутнього в літературі (4 години)</u>		
5	Рей Дуглас Бредбері (1920–2012). «Усмішка». Тривога за руйнування духовних цінностей в оповіданні «Усмішка». (ТЛ) Поглиблення поняття про фантастику.		
6	Образ Тома, його динаміка. Значення образу Джоконди для розкриття головної ідеї твору.		
7	Роберт Шеклі (1928–2005). «Запах думок». Утвердження сили людської думки у творі. Духовне й фізичне випробування Кліві.		
8	Роздуми автора про майбутнє людини та людства. Гуманістичний зміст оповідання – віра в перемогу людського розуму.		
9	ПЧ №4. Бредбері Р. «Все літо в один день»		
	<u>8. Сучасна література. Зростання і взаємини зі світом (4 години + резервні години)</u>		
0	Астрід Анна Емілія Ліндгрєн (1907–2002). Основні відомості про життя і творчість письменниці, популярність її творів у різних країнах.		
1	«Міо, мій Міо». Моральні цінності у творчості А. Ліндгрєн. (ТЛ) Поглиблення понять про повість (повість- казка).		

2	Образи головних героїв. Перемога добра над злом.		
3	РМ №4(п). Переказ епізоду твору.		
4	Міхаель Енде. «Джим Гудзик і машиніст Лукас». Фантастична країна Недогадія та її мешканці(король, Лукас, пан Ермель, пані Штоцкер) (розділ третій). (ТЛ) Поглиблення понять про роман (фантастичний роман).		
5	Моральні цінності, що стверджуються в романі М.Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас» (дружба, кохання, сім'я, повага до інших, любов до батьківщини).		
6	К.Нестлінгер «Конрад, або Дитина з бляшанки». Незвичайність образу Конрада, риси його характеру. (ТЛ) Поглиблення понять про повість (психологічна повість).		
7	Конрад і його становлення у світі.		
8	Контрольна робота №6. Різномірівневі завдання з теми «Сучасна література. Зростання і взаємини зі світом».		
9. Підсумки (2 години)			
9-70	Узагальнення і систематизація навчального матеріалу.		

Для вивчення напам'ять

- І.А Крилов (1 байка за вибором учителя та учнів).
- Р. Бернс. «Моє серце в верховині...»
- М. Басьо. Хайку (3-4 за вибором учня)

Календарно-тематичне планування

уроків зарубіжної літератури

на 2017 – 2018 н.р.

7 клас

За програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

Усього – 70 годин;

текстуальне вивчення творів – 56 годин;

розвиток мовлення – 4 години;

позакласне читання – 4 години;

резервний час – 6 годин.

Обов’язкова кількість видів контролю

5–9 класи

Класи	7	
Семестри	I	II
Контрольні роботи <u>у формі:</u> контрольного класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	3 1 2	3 1 2
Уроки розвитку мовлення*	2 (у+ п)	2 (у+ п)
Уроки позакласного читання	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Зміст навчального матеріалу	Д ата	П рим
	<u>1. Вступ (2 години)</u>		
-2	Оригінал і переклад. Види перекладів, специфіка художнього перекладу. Переклад і переспів. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про оригінал і переклад. Переспів.</i>		
	<u>2. Билини і балади (10 годин)</u>		
	Билина як жанр. Поетичне відображення історії Київської Русі в билинах. Основні цикли билин (Київський, Новгородський). «Ілля Муромець і Соловей-Розбійник» . Реальність (історія, побут, звичаї) і художня вигадка в билині. Ідеал воїна-захисника в билині «Ілля Муромець і Соловей-Розбійник». <i>(ТЛ) Билина, гіпербола.</i>		
	РМ №1(у). Твір-розповідь з елементами опису за картиною В.Васнецова «Три богатирі».		
	Утілення людських чеснот в образах героїв билин. Елементи фольклору.		
	Балада як жанр фольклору та літератури. Характерні ознаки балади. Фольклорні балади. «Король Лір і його дочки» . <i>(ТЛ) Балада (фольклорна і літературна).</i>		
	«Як Робін Гуд став розбійником» або «Поєдинок Робіна Гуда з Гасм Гізборном» . Ідеї свободи і служіння народів.		
	Образ народного захисника Робіна Гуда.		
	Літературні балади. Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер (1759–1805) . «Рукавичка» . Випробування головного героя балади. Образ справжнього лицаря, його мужність, відвага, людська гідність.		
0	Адам Міцкевич (1798–1855) . «Світязь» . Утвердження любові до батьківщини й героїзму в баладі А. Міцкевича.		
1	Символічні образи, елементи фольклору у творі.		
2	Роберт Льюїс Стівенсон (1850–1894) . «Балада про вересовий трунок» . Основний конфлікт балади (батько і син – король, свобода – рабство). Утвердження духовної сили пиктів, їхнього героїзму в захисті національних цінностей. Символіка твору. <i>(ТЛ) Символ.</i>		
	ПЧ№1. О.Пушкін. Балада «Пісня про віщого Олега».		

3			
4	РМ №2 (п). Відгук на літературну баладу.		
5	Контрольна робота №1. Виконання різнорівневих завдань з тем «Вступ», Билини і балади».		
3. Історичне минуле в літературі (10 годин)			
6	Вальтер Скотт (1771–1832). «Айвенго» (огляд, 3-4 розділи за вибором учителя). В. Скотт – засновник історичного роману. Історія і художній вимисел у романі «Айвенго». <i>(ТЛ) Поглиблення понять про роман(історичний роман).</i>		
7	Історичний колорит твору та засоби його створення. Динаміка сюжету і гумор. <i>(ТЛ) Початкові поняття про художній час, художній простір.</i>		
8	Зіткнення добра, краси й справедливості із жорстокістю і підступністю. Образи Бріана де Буагильбера, принца Джона, Фрон де Бефа, Моріса де Брасі, Ровени, Ребекки.		
9	Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря, художні засоби створення образу.		
0	Друга світова війна у європейській поезії. Зображення трагедії Другої світової війни з різних боків Європи. К. І. Галчинський. «Лист із полону», «Пісня про солдатів з Вестерплатте». А. Маргул-Шпербер. «Про назву концтабору Бухенвальд».		
1	Б. Ш. Окуджава. «До побачення, хлопчики...».		
2	Василь Володимирович Биков (1924–2003). «Альпійська балада». Особливості сюжету і композиції повісті. <i>(ТЛ) Види й функції пейзажу у творі.</i>		
3	Образи Івана Терешка і Джулії. Протиставлення сили дружби й кохання світу насильства.		
4	Гуманістичний зміст повісті. Символічність назви твору, риси жанру балади в ньому.		
5	ПЧ №2. Л.Уліцька. «Паперова перемога»		
6	Контрольна робота №2. Твір на літературну тему.		
4. Духовне випробування людини (6 годин)			

7	Джеймс Олдрідж (нар. 1918). «Останній дюйм». Проблема взаємин між батьками й дітьми. Символічність назви оповідання.		
8	Віра у внутрішні можливості людини, подолання нею життєвих випробувань, здатність до порозуміння.		
9	Образи Бена і Деві, художні засоби їхнього створення. Утвердження сімейних цінностей.		
0	Редьярд Кіплінг (1865–1936). Протистояння і примирення Сходу й Заходу в «Баладі про Схід і Захід» Р. Кіплінга. Антитези у творі. Ідеї миру і дружби. Динаміка образів головних героїв (Камаль, Полковничий син).		
1	Проблема духовного випробування людини та її моральної стійкості у вірші Р. Кіплінга « Якщо... ». Сюжет і композиція вірша. Художні особливості твору, його провідна ідея (людина має залишатися собою у різних життєвих випробуваннях, зберігати вірність моральним принципам). <i>(Вірш напам'ять).</i>		
2	Контрольна робота №3. Виконання різнорівневих завдань з теми «Духовне випробування людини».		
	Завершення I семестру		
	<u>5. Дружба і кохання (9 годин)</u>		
3	Олександр Сергійович Пушкін (1799–1837). Дитинство та юність О. С. Пушкіна. Уславлення лицейської дружби й вірності ідеалам у вірші О. С. Пушкіна « 19 жовтня 1825 року ». Авторські спогади й роздуми у творі. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про вірш, образ автора.</i>		
4	Олександр Грін (1880–1932). «Пурпурові вітрила». <i>(ТЛ) Поглиблення поняття про повість.</i>		
5	Основний конфлікт твору (Каперна — мрія).		
6	Ассоль і Грей.		
7	Символіка образу пурпурових вітрил.		
8	Поєднання реального і фантастичного в повісті.		
9	Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання (Р. Бернс («Любов»), Г. Гейне («Коли настав чудовий май...»)). <i>(Вірш напам'ять за власним вибором)</i>		
0	К. М. Симонов («Жди мене...»). <i>(Вірш напам'ять)</i> та інші – 2-3 за вибором учнів і вчителя). Поетизація		

	високого почуття, розкриття його сутності. (ТЛ) <i>Поглиблення понять про вірш, образ автора.</i>		
1	РМ №2(п). Ідейно-художній аналіз поетичного твору.		
2	Виразне читання віршів напам'ять.		
3	Контрольна робота №4. Твір на літературну тему.		
	<u>6. Літературний детектив (5 годин)</u>		
4	Детектив як жанр літератури, характерні ознаки жанру. Жанрове розмаїття детективів. Едгар Аллан По (1809–1849) — засновник жанру детективу у світовій літературі. Захопливий сюжет повісті « Золотий жук ». (ТЛ) <i>Оповідач і розповідач. Початкове поняття про точку зору.</i>		
5	Особливості композиційної будови твору – «розповідь у розповіді», її художнє значення (поєднання різних точок зору, створення емоційної напруги, таємничої атмосфери та ін.). Образи Вільяма Лєграна, Джупітера, оповідача.		
6	Артур Конан Дойл (1859–1930) — відомий автор детективних циклів, популярність його героїв у різних країнах. Іронічне зображення пристрасті людини до легкого збагачення в оповіданні « Спілка рудих ».		
7	Шерлок Холмс як безпосередній учасник розв'язання сімейного конфлікту в оповіданні « Пістрява стрічка ». Особливості сюжету і композиції оповідань про Шерлока Холмса.		
8	Сутність «дедуктивного методу» Шерлока Холмса, утвердження в його образі сили інтелекту і моральних якостей. Доктор Ватсон як оповідач. Різні точки зору на події як художній прийом створення атмосфери таємничості.		
	<u>7. Світова новела (6 годин)</u>		
9	Новела як літературний жанр, її характерні ознаки. О. Генрі (1862–1910) – майстер новели. Моральні цінності в новелі « Дари волхвів ». Біблійні мотиви у творі, художні деталі. (ТЛ) <i>Новела.</i>		
0	Новела « Останній листок » – гімн людині, котра здатна на самопожертву заради ближнього. Специфіка розкриття образу Бермана (непримітна зовнішність, невдаха, найкращий «шедевр» митця).		
	Образи дівчат (Сью, Джонсі), їхня динаміка.		

1	Особливості художньої мови новели, розповідач.		
2	ПЧ № 3. Хемінгуей Е. «Кішка на дощі»		
3	Видатний англійський фантаст Герберт Джордж Уеллс . Точка зору дорослого і дитини в новелі « Чарівна крамниця ». «Дива» та їхнє сприйняття персонажами. Оповідач твору (батько). Особливості дитячого світу. Роль елементів фантастики. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про оповідача і розповідача, точку зору.</i>		
4	Рюноске Акутагава (1892–1927) – майстер японської новели. Утілення ідеї про моральну справедливість у новелі «Павутинка». <i>(ТЛ) Новела та її різновиди.</i>		
5	Філософський зміст твору. Підтекст. Художні образи новели (Будда, Кандата).		
6	РМ №4(у). Добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору (вивчені твори О.Генрі, Г.Уеллса, Р.Акутагани за темою).		
7	Контрольна робота № 5. Різномірні завдання з тем «Літературний детектив», «Світова новела».		
	8. Сучасна література. Я і світ (6 годин)		
8	Айзек Азімов (1920–1992). «Фах». Роздуми про майбутнє людини й людства.		
9	Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини.		
0	Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. Утвердження сили людського інтелекту, самостійності мислення, творчої уяви, моральних цінностей.		
1	Діана Вінн Джонс (1934–2011). «Мандрівний Замок Хаула». Поєднання елементів казки та детективу у творі. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про оповідача, розповідача роман, повість, фентезі.</i>		
2	Образ Софі, світ її мрій, бажань, жахів.		
3	Значення художнього прийому чаклунства у творі.		
	Резервні години.		
4	Корнелія Функе (нар. 1958). «Чорнильне серце». Тема «оживлення» книжки у творі. <i>(ТЛ) Поглиблення уявлень про категорію «художність» в оцінці творів масового мистецтва.</i>		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

5	Образ Мегі – дівчинки, котра любить читати. Її пригоди й духовне випробування. Поєднання уявного і реального світів.		
6	ПЧ №4. Старк У. «Петер і червоний птах»		
7	Контрольна робота №4. Різномірівневі завдання з теми «Сучасна література. Я і світ».		
	<u>9. Підсумки (2 години)</u>		
8	Узагальнення і систематизація навчального матеріалу.		
9	Узагальнення і систематизація навчального матеріалу.		
0	Література на літо		

Для вивчення напам'ять

- Р. Бернс. «Любов» (або Г. Гейне. «Коли настав чудовий май...»),
- К. Симонов «Жди мене...»).
- Кіплінг «Якщо...»

Календарно-тематичне планування

уроків зарубіжної літератури

на 2017 – 2018 н.р.

8 клас

За програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

Усього – 70 годин;
текстуальне вивчення творів – 58 годин;
розвиток мовлення – 4 години;
позакласне читання – 4 години;
резервний час – 4 годин.

**Обов’язкова кількість видів контролю
5–9 класи**

Класи	8	
Семестри	I	II
Контрольні роботи <u>у формі:</u> контрольного класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	3 1 2	3 1 2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 (у+п)	2 (у+п)
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2
Перевірка зошитів	4	5

	Зміст навчального матеріалу	ата	Д П рим.
	<u>1. Вступ (2 години)</u>		
	Література і культура. Роди літератури (епос, лірика, драма), їхні характерні ознаки. <i>(ТЛ) Рід літератури, епос, лірика, драма.</i>		
	Літературний процес. Основні літературні епохи, напрями, течії, специфіка їхнього розвитку в різних країнах. <i>(ТЛ) Початкові поняття про літературний напрям, літературну течію.</i>		
	<u>2. Священні книги людства як пам'ятки культури і джерело літератури (7 годин)</u>		
	Загальнокультурне значення священних книг народів світу, найвідоміші з них. Священні книги як вихідна основа світових релігій, етичних уявлень, мистецтва різних народів. Веди як пам'ятка індоєвропейської словесності II-I тис. до н. е. Образи ведійської міфології (боги, напівбоги, герої, ворожі сили, символи та ін.). Космогонічні міфи Вед. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про міф, міфологічний образ.</i>		
	Біблія як основа двох релігій – юдейської і християнської. Зв'язок Біблії з історією і міфологією. Структура Біблії, її складники.		
	Ключові ідеї та образи Старого і Нового Заповітів. Старий Заповіт (Створення світу. Каїн і Абель. 10 заповідей).		
	Новий Заповіт (Євангеліє — 2–3 розділи).		
	Морально-філософський зміст біблійних сюжетів і образів.		
	РМ(у)№1. Твір-опис за картиною на біблійні сюжети.		
	Коран (огляд). Коран – головна книга ісламу. Побудова Корану, охоплення в ньому різних сфер людського життя.		
0	Контрольна робота №1. Різноманітні завдання з тем «Вступ», «Священні книги людства як пам'ятки культури і джерело літератури».		
	<u>3. Античність (11 годин)</u>		

1	Поняття про античність, її хронологічні межі. Основні етапи, роди і жанри античної літератури. Специфіка розвитку літератури в Давній Греції і в Давньому Римі. Концепція людини і світу в античній літературі (ідея гармонії тілесного і духовного, любов до життя в усіх його проявах, відкриття світу, героїчне служіння, катарсис, поєднання реального і міфологічного та ін.).		
2	Давньогрецька міфологія. Основні цикли давньогрецьких міфів. Міфологічна основа героїчного епосу. Міфи троянського циклу. Паріс викрадає Єлену. Смерть Ахілла. Відображення історичних подій у міфах троянського циклу. Ключові образи циклу, їхній гуманістичний зміст. Міфологічні символи (яблуко розбрату, троянський кінь та ін.).		
3	Гомер та його значення в історії розвитку європейських літератур. «Іліада» (огляд). Міфологічна основа гомерівського епосу. <i>(ТЛ) Героїчний епос, віршовий розмір (гекзаметр, пентаметр).</i>		
4	«Двобій Ахілла і Гектора» (пісня 22, вірші 140–410). Образи Ахілла і Гектора. Порівняльна характеристика образів.		
5	«Пріам у Ахілла» (пісня 24, вірші 470–670). Гуманістичний зміст «Іліади». Катарсис.		
6	Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. Тіртеї (VII ст. до н.е.). «Добре вмирати тому...». Ідея захисту рідної країни в елегії. Античний ідеал героя. Авторська позиція. Сапфо (VII–VI ст. до н.е.). «До Афродіти» («Барвношатна владарко, Афродіто...). Звернення у вірші до Афродіти – богині кохання. Образ ліричної героїні, глибина її почуттів і переживань. <i>(ТЛ) Елегія.</i>		
7	Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми — трагедія і комедія. Есхіл (бл. 525–бл. 456 рр. до н. е.). «Прометей закутий». Значення творчості Есхіла для розвитку європейської драми і театру. Утілення міфу про Прометея у трагедії «Прометей закутий». Основний конфлікт трагедії. «Дари» Прометея людству. Ідеї служіння, самопожертви, свободи. <i>(ТЛ) Трагедія.</i>		

8	Публій Вергілій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (огляд, 1-2 уривки за вибором учителя). Зв'язок твору з гомерівським епосом, міфологією. Ідея громадського служіння, утвердження величі держави.		
9	Образ Енея та його значення в композиції твору.		
0	Квінт Горацій Флакк (65–8 рр. до н. е.). «До Мельпомени» («Мій пам'ятник стоїть...»). Тема мистецтва і призначення митця у творі. Пам'ятник як символ вічності поезії. Розуміння автором значення свого доробку. <i>(ТЛ) Ода.</i>		
1	ПЧ №1. Тема поета і поезії у світовій літературі(Горацій – Жуковський – Пушкін – Рильський).		
2	Публій Овідій Назон (43 р. до н. е. – бл. 18 р. н. е.). «Сумні елегії» («Життя поета» (IV, 10)). Життя та творчість поета. Міфологічний і філософський зміст поеми «Метаморфози» (огляд). Конфлікт митця з владою, трагедія вигнання і сум за батьківщиною у «Сумних елегіях». Образ відторгненого поета. Любов до вітчизни як провідна ідея твору (в межах циклу «Сумні елегії»). Вплив античності на розвиток світової літератури й культури.		
3	Контрольна робота №2. Різноманітні завдання з теми «Античність».		
4. Середньовіччя (8 годин)			
4	Середньовіччя як доба, її хронологічні межі й специфічні ознаки в історії європейських і східних літератур. Вплив релігії, філософії на літературу і культуру в добу Середньовіччя. Основні жанри середньовічної літератури на Заході й Сході.		
5	Особливості розвитку китайської лірики епохи Тан. Лі Бо (701–762). «Печаль на яшмовому ганку», «Призахідне сонце навіює думки про гори», «Сосна біля південної галереї». Основні теми і мотиви лірики митця. Вплив даосизму на його світогляд. Своєрідність пейзажів Лі Бо, утілення в них краси природи і духовного життя.		
6	Ду Фу (712–770). «Весняний краєвид», «Подорожуючи, вночі описую почуття», «Пісня про хліб і шовк». Зв'язок поезії Ду Фу з історичною реальністю. Вплив конфуціанства на його світогляд. Національні образи, символи в ліриці митця. Образ ліричного героя, його сприйняття життя і природи, почуття, мрії, ідеали, дума про батьківщину.		

7	Золота доба персько-таджицької лірики, її характерні особливості, видатні представники. Омар Хайям (бл. 1048–після 1122). Рубаї. Лаконізм і місткість жанру рубаї. Основні теми й мотиви творчості Омара Хайяма. (ТЛ) Рубаї (2 – 3 рубаї напам'ять за власним вибором)		
8	Література середньовічної Європи: основні тенденції та жанрово-тематичне розмаїття. «Пісня про Роланда» (X ст.) (2-3 розділи за вибором учителя). Історична основа твору й поетичне переосмислення в ньому реальних подій. Патріотичні ідеї в «Пісні про Роланда». Образна система (Роланд, Ганелон, Карл та ін.). Елементи фольклору. Особливості поетичної мови твору. (ТЛ) Поглиблення понять про героїчний епос (середньовічний).		
9	РМ № 2(п). Порівняння персонажів «Пісні про Роланда» (Роланд — Ганелон, Карл — Ганелон).		
0	Аліг'єрі Данте (1265–1321). Сонет 11 («В своїх очах вона несе кохання...»). Данте як ключова постать італійського Середньовіччя і переходу до Відродження. Загальна характеристика його творчості. Утілення в сонеті 11 Данте краси високого почуття кохання. (ТЛ) Сонет.		
1	ПЧ №2. Рудакі. Газелі, рубаї, бейти.		
2	Контрольна робота №3. Твір на літературну тему («...головне, Що нам дається тут, – життя: пильнуй же!»)(Омар Хайям) або «За що можна «...й кров пролити, трупом впасти»?»(за «Піснею про Роланда»)		
Завершення I семестру			
5. Відродження (12 годин)			
3	Епоха Відродження (Ренесансу) в Європі. Гуманізм. Культ античності. Характерні риси ренесансної культури і літератури.		
4	Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети № 61, 132. Історія кохання в сонетах Ф. Петрарки. Образ ліричного героя та героїні. (Сонет напам'ять за власним вибором).		
5	Утілення гуманістичних ідеалів у поезії митця. Структура сонетів Ф. Петрарки. (ТЛ) Поглиблення поняття про сонет. Катрен, терцет, ямб.		
6	Вільям Шекспір (1564–1616). Виняткова роль В. Шекспіра в розвитку англійської національної літератури і світового мистецтва. Сонети № 66, 116, 130. Основні теми		

	сонетів В. Шекспіра – кохання до Смаглявої леді, дружба. (<i>Сонет напам'ять за власним вибором</i>).		
7	Відображення внутрішнього світу ренесансної людини (описи природи, змалювання сили почуттів та ін.). Художні особливості сонетів В. Шекспіра.		
8	РМ №3 (п). Порівняльний аналіз сонетів Ф. Петрарки та В. Шекспіра, художніх засобів створення жіночих образів.		
9	Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів. (ТЛ) <i>Поглиблення поняття про трагедію.</i>		
0	Оспівування чистого пристрасного кохання Ромео і Джульєтти, вплив кохання на людську особистість (зміни в характерах головних героїв, їхня еволюція). (ТЛ) <i>Поглиблення поняття про вічний образ.</i>		
1	Проблема життя і смерті. Трагування фіналу.		
2	Гуманістична цінність трагедії В. Шекспіра, її популярність серед різних поколінь.		
3	Мігель де Сервантес Сааведра (1547-1616). «Дон Кіхот» I частина (огляд, 2-3 розділи за вибором учителя). Історія створення роману, його зв'язок із лицарськими романами, пародійний характер. Особливості сюжету і композиції твору. (ТЛ) <i>Поглиблення поняття про роман.</i>		
4	Конфлікт високих прагнень Дон Кіхота і буденної дійсності, неможливості реалізації ідеалів героя. «Донкіхотство».		
5	Дон Кіхот і Санчо Панса – парні образи, у яких утілено високу мрію і прагматизм. (ТЛ) <i>Поглиблення поняття про вічний образ.</i>		
6	Синтез різних жанрових ознак у романі (героїчного епосу, лицарського, авантюрно-пригодницького, філософського роману, пародії). Широта філософського змісту твору, можливість його різних тлумачень. Популярність вічних образів.		
7	Контрольна робота №4. Різноманітні завдання з теми «Відродження».		
6. Бароко і класицизм (8 годин)			
8	Бароко як доба і художній напрям у європейській літературі й мистецтві. Видатні представники		

	європейського бароко та їхні здобутки (огляд).		
9*	Із лірики європейського бароко. Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561–1627). «Галерник». Утілення у вірші провідних тем барокової літератури: людина і Доля, блукання людини у Всесвіті, залежність від вищих сил, драматизм духовного життя. Символіка твору. Образ ліричного героя.		
9	Із лірики європейського бароко. Джонн Донн (1572–1631). «Щоб мучить мене...». Напруга почуттів ліричного героя. Символіка. Поетична мова. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про вірш (філософський).</i>		
0	Історичні умови, філософське та естетичні підґрунтя класицизму. Характерні ознаки класицизму як художнього напрямку.		
1	Мольєр (1622–1673). Мольєр – майстер класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. <i>(ТЛ) Сатира, сарказм. Поглиблення понять про гумор, іронію.</i>		
2	Історія створення комедії «Міщанин-шляхтич» . Тематика і проблематика твору, його загальнолюдське значення.		
3	Основні образи комедії (пан Журден, пані Журден, граф Дорант, графиня Дорімена, Клеонт та ін.).		
4	Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм).		
5	РМ(у) №4. Складання рецензії, анотації до твору Мольєра «Міщанин-шляхтич», або Інсценізація уривків комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич».		
6	ПЧ №3. Бунін І. О. «Красуня»		
6	Контрольна робота №5. Різномірівневі завдання з теми «Бароко і класицизм».		
7. Література ХХ–ХХІ СТ. У пошуках себе і високого польоту (6 годин)			
7	Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). Людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц» . <i>(ТЛ) Притча.</i>		
8	Художні образи.		
9	Філософський зміст твору.		

0	Річард Бах (нар. 1936). «Чайка Джонатан Лівінгстон». Сюжет твору як філософська метафора людського буття. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про метафору.</i>		
1	Утілення прагнення до високої мети в образі чайки Джонатана. Художній конфлікт і можливість його подолання.		
2	Алегоричні образи повісті. Ознаки притчі у творі. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про алегорію.</i>		
Резервні години.			
3	Барбара Космовська (нар. 1958). Художній світ Б. Космовської. «Буба». Ідея поваги й любові до людини.		
4	Барбара Космовська. «Буба», «Буба: мертвий сезон». Батьки – діти, діди – онуки. Сімейні цінності у творі.		
5	М.Аромштам. «Коли відпочивають янголи». Учителька (Марсем) та її учні: два погляди на один світ.		
6	Моральні проблеми та їхнє осмислення у творі.		
7	Контрольна робота №6. Твір на літературну тему.		
8	ПЧ №4. Парр М. «Вафельне серце» або Старк У. Маленька книга про любов		
8. Підсумки (2 години)			
9-70	Узагальнення та систематизація навчального матеріалу.		

Для вивчення напам'ять

- Омар Хайям (2-3 рубаї за вибором учня)
- Ф. Петрарка (сонет за вибором учнів)
- В. Шекспір (сонет за вибором учнів)

Календарно-тематичне планування

уроків зарубіжної літератури

на 2017 – 2018 н.р.

9 клас

За програмою: Світова література. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804 (електронний ресурс: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.html>).

Усього – 70 годин;
текстуальне вивчення творів – 58 годин;
розвиток мовлення – 4 години;
позакласне читання – 4 години;
резервний час – 4 годин.

**Обов’язкова кількість видів контролю
5–9 класи**

Клас	9	
Семестри	I	II
Контрольні роботи <u>у формі:</u> контрольного класного твору; виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	3 1 2	3 1 2
Уроки розвитку мовлення*	2 (у+п)	2 (у+п)
Уроки позакласного читання	1	1
Перевірка зошитів	4	5

	Зміст навчального матеріалу	Д ата	П рим
	<u>1. Вступ (2 години)</u>		
	Літературні жанри і стилі. <i>(ТЛ) Жанр, стиль.</i>		
	Перехідні явища в літературі.		
	<u>2. Просвітництво (9 годин)</u>		
	Історичні умови та провідні ідеї Просвітництва. Вплив філософії на літературу й культуру доби. Художні напрями (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм).		
	Джонатан Свіфт (1667–1745). «Мандри Лемюеля Гуллівера» (1 частина). Історія написання твору. <i>(ТЛ) Композиція.</i>		
	Жанрова своєрідність роману (поєднання реалістичних елементів і соціальної фантастики). Просвітницькі ідеї у творі. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про роман.</i>		
	Засоби комічного (гумор, іронія, сатира, сарказм). Езопова мова.		
	Образ Гуллівера як втілення концепції нової людини.		
	РМ(у)№1. Твір-характеристика Гуллівера.		
	Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832). Роль Й. В. Гете в історії Просвітництва. Ідея кохання й щастя у «Травневій пісні», ознаки фольклору.		
0	Нове розуміння природи у ліриці Й. В. Гете. Міфологічний зміст образів вірша « Вільшаний король ».		
1	Волелюбні мотиви та протистояння образів персонажів у « Прометей ». Образ Прометея.		
2	Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер (1759–1805). Просвітницька ідея об'єднання людства в оді « До радості » Ф. Шиллера. Пафос твору, який став гімном Євросоюзу. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про оду.</i> <i>(Ода «До радості» напам'ять)</i>		
	ПЧ №1. Шиллер Ф. «Підступність і кохання»		
3	Контрольна робота №1. Різномірівневі завдання з тем «Вступ», «Просвітництво».		
	<u>3. Романтизм (18 годин)</u>		
4	Історичні, естетичні, філософські чинники розвитку романтизму. Основні ознаки романтизму як напрями в літературі й мистецтві. Романтизм у різних країнах. Специфіка німецького романтизму і творчість Генріха Гейне (1797–1856).		

5	« Книга пісень »: особливості композиції збірки, образ ліричного героя, фольклорні елементи (образи, мотиви, символи, жанрові ознаки пісні та ін.).		
6	« На півночі кедр одинокий... », « Не знаю, що стало зо мною... », « Коли розлучаються двоє... ». Утілення високого почуття кохання у віршах митця. Особливості поетичної мови творів. (Вірш «Не знаю, що стало зо мною...» напам'ять)		
7	Джордж Ноел Гордон Байрон (1788–1824) . Вплив творчості Дж. Байрона на розвиток романтизму в Європі. « Хотів би жити знов у горах... », « Мій дух як ніч... ». Протиставлення мрії і дійсності у ліриці поета. Фольклорні та біблійні мотиви у віршах Дж. Байрона.		
8	Відображення духовного життя особистості та суспільства, історії та культури Європи в поемі « Паломництво Чайльд Гарольда ». Герой і автор: схожість і відмінність. Особливості віршової організації поеми (спенсерова строфа). (ТЛ) Поглиблення понять про поему (романтична).		
9	РМ № 2(п) . Написання асоціативного етюду, викликаного певним художнім образом (на прикладі поетичних творів Г.Гейне, Дж.Байрона).		
	ВЗАЄМОДІЯ РОМАНТИЗМУ І РЕАЛІЗМУ		
0	Олександр Сергійович Пушкін (1799–1837) . Значення творчості О. С. Пушкіна для розвитку російської та світової літератури. Лірика . Провідні мотиви його лірики. Тема призначення мистецтва у віршах митця. « Я пам'ятник собі поставив незотлінний... »		
1	« До А. П. Керн » (« Я пам'ятаю мить чудову... »), « Я вас кохав... ». Тема кохання у віршах митця. (Напам'ять 1 вірш за вибором учителя та учнів).		
2	Взаємодія романтизму і реалізму в романі О. С. Пушкіна « Євгеній Онегін ». Реалістичне висвітлення романтичних тем (кохання, відчуження особистості, життя і смерті, розладу мрії та дійсності тощо) і образів (Онегін — Тетяна, Ленський — Ольга). Традиції світової літератури і культури у творі (вплив Дж. Байрона та ін.). (ТЛ) Поглиблення понять про роман (роман у віршах,), віршовий розмір.		
	Дзеркальна композиція (лист Тетяни — відповідь		

3	Онегіна — дуель — лист Онегіна — відповідь Тетяни). Зображення різних сфер життя (історії і сучасності, столиці і провінції, народних звичаїв і кола культурних інтересів суспільства тощо).		
4	Художнє новаторство О. С. Пушкіна (у жанрі, мові, авторській позиції, підході до зображення дійсності). Образ автора. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про віршовий розмір. Строфа (онегінська).</i>		
5	Контрольна робота №2. Твір -роздум за творчістю О.Пушкіна.		
6	Михайло Юрійович Лермонтов (1814–1841). Лірика («Сосна», «І нудно і сумно...», «На дорогу йду я в самотині...»). Мотиви світової скорботи у ліриці М. Ю. Лермонтова. Зв'язок творчості митця із традиціями європейського романтизму (Дж. Байрона, Г. Гейне та ін.). Порівняння віршів «На півночі кедр одинокий...» Г. Гейне й «Сосна» М. Ю. Лермонтова. <i>(Вірш «На дорогу йду я в самотині...» напам'ять)</i>		
7	Особливості розвитку сюжету й композиції в романі «Герой нашого часу». Зв'язок твору з історичною та духовною атмосферою доби. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про роман (роман філософсько-психологічний).</i>		
8	Складність образу Печоріна, його духовна трагедія.		
9	Новаторство М. Ю. Лермонтова в жанрі роману.		
0	РМ № 2(п). Порівняння образів Євгенія Онегіна і Печоріна.		
1	ПЧ №2. Гюго В. «Собор Паризької Богоматері»		
2	Контрольна робота №3. Різноманітні завдання з теми «Романтизм».		
Завершення I семестру			
4. Реалізм (13 годин)			
3	Поняття про реалізм та історія його формування. Характерні ознаки реалізму як літературного напрямку (зв'язок із дійсністю, аналітизм, типовість образів і ситуацій, розкриття впливу соціального середовища на людину, критичний пафос, дослідження життя суспільства, психологізм та ін.). Взаємодія реалізму з іншими		

	напрямами ХІХ ст. (романтизмом, натуралізмом).		
4	Оноре де Бальзак (1799–1850). Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. О. де Бальзак і Україна.		
5-36	«Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи. Повість «Гобсек» у структурі «Людської комедії». Сюжетно-композиційні особливості твору («розповідь у розповіді»). <i>(ТЛ) Поглиблення понять про оповідання. комедію.</i>		
7-38	Багатогранність образу Гобсека (як соціального типу доби, як філософа та ін.), засоби його створення (портрет, психологічна деталь, монолог, вчинки, філософське ставлення до життя та ін.). <i>(ТЛ) Поглиблення понять про образ (типовий), художню деталь (психологічна). Психологізм, інтер'єр.</i>		
9	РМ №3 (п). Розгорнута відповідь на питання (за повістю О. де Бальзака «Гобсек»).		
0	Микола Васильович Гоголь (1809–1852). Петербурзький етап життя і творчості письменника. «Ревізор». Творча історія п'єси.		
1	Образи чиновників. Образ Хлестакова та його динаміка.		
2	Засоби комічного у творі. Специфіка художнього конфлікту й жанру п'єси.		
3	«Шинель». Цикл петербурзьких повістей: основні теми та проблеми. Побутовий, психологічний і філософський плани повісті «Шинель». Особливості сюжету й композиції. <i>(ТЛ) Поглиблення понять про повість (соціально-психологічна, соціально-побутова, філософська)</i>		
4	Образ Башмачкіна та засоби його створення. Образ столиці (як чужого й ворожого для людини простору).		
5	Трактування фіналу, значення елементів фантастики в реалістичному творі. Тема «маленької людини».		
6	ПЧ №3. Бальзак О. «Батько Горію» або Гоголь М. В. «Ніс», «Портрет» (1 за вибором)		
7	Контрольна робота №4. Різномірні завдання з теми «Реалізм».		
<u>5. Нові тенденції у драматургії кінця ХІХ–початку ХХ ст. (7 годин)</u>			
	«Стара» і «нова драма». Зміни в драматургії кінця		

8	XIX – початку XX ст. (ТЛ) «Нова драма».		
9	Генрік Ібсен (1828–1906). Роль Г. Ібсена в розвитку світової драматургії, його новаторство. (ТЛ) <i>Ібсенізм</i> .		
0	«Ляльковий дім» як соціально-психологічна драма. Особливості драматичного конфлікту та розвиток сценічної дії (зовнішньої і внутрішньої). Композиція п'єси.		
1	Образна система. Підтекст. Символіка. Відкритість фіналу.		
2	Бернард Шоу (1856–1950). Особливості світогляду Б. Шоу. Специфіка втілення античного міфу в п'єсі «Пігмаліон».		
3	Динаміка образу Елайзи Дулітл.		
4	Ідеї «одухотворення» людини й життя засобами мистецтва, збереження національної культури, розвитку мови.		
5	РМ(у) №4. Складання анкети головного героя <i>або</i> Інсценізація твору (за вивченими творами Г.Ібсена, Б.Шоу)		
6	Контрольна робота №5. Різномірні завдання з теми «Нові тенденції у драматургії кінця XIX–початку XX ст.».		
6. Література XX–XXI ст. Життя, історія, культура (7 годин + 1 резервна година)			
7	Михайло Опанасович Булгаков. (1891–1940). «Собаче серце». Українські сторінки життя і творчості М. О. Булгакова. М. О. Булгаков і влада, трагедія митця. (ТЛ) <i>Класична і масова література. Рецензія. Поглиблення поняття про «художність».</i>		
8	«Собаче серце» як метафора соціальних експериментів революційної доби.		
9-60	Конфлікт натовпу, масової свідомості та інтелекту, культури.		
1	Персонажі-«двійники» (Шаріков — Швондер).		
2-63	Ерік Вольф Сігел (1937–2010). «Історія одного кохання». Розповідь про зворушливе і трагічне кохання студента, сина мільйонера, до дочки бідного італійського емігранта.		
4	Проблеми життя і смерті, любові й відданості у творі.		

На допомогу методисту, № 3, 2016

До нового 2016/2017 навчального року

Резервні години.			
5	Шолом-Алейхем (1859–1916). «Тев'є-молочар». Тема історичного зламу, який пройшов крізь долю людини і народу на межі XIX–XX ст. Шолом-Алейхем і Україна.		
6	Образна система твору. Філософські проблеми. Народний гумор. Сучасні інтерпретації твору в театрі, кіно та інших видах мистецтва.		
7	Контрольна робота №6. Твір на літературну тему.		
8	ПЧ №4. Сучасна зарубіжна поезія. Унікальність, самобутність, неповторність Едуарда Асадова і його поезії.		
8. Підсумки (2 години)			
9-70	Узагальнення та систематизація навчального матеріалу.		

Для вивчення напам'ять

- Ф. Шиллер. «До радості»
- Г. Гейне. «Не знаю, що стало зо мною...»
- О. С.Пушкін (1 вірш за вибором учителя та учнів)
- М. Ю. Лермонтов. «На дорогу йду я в самотині...»

.....